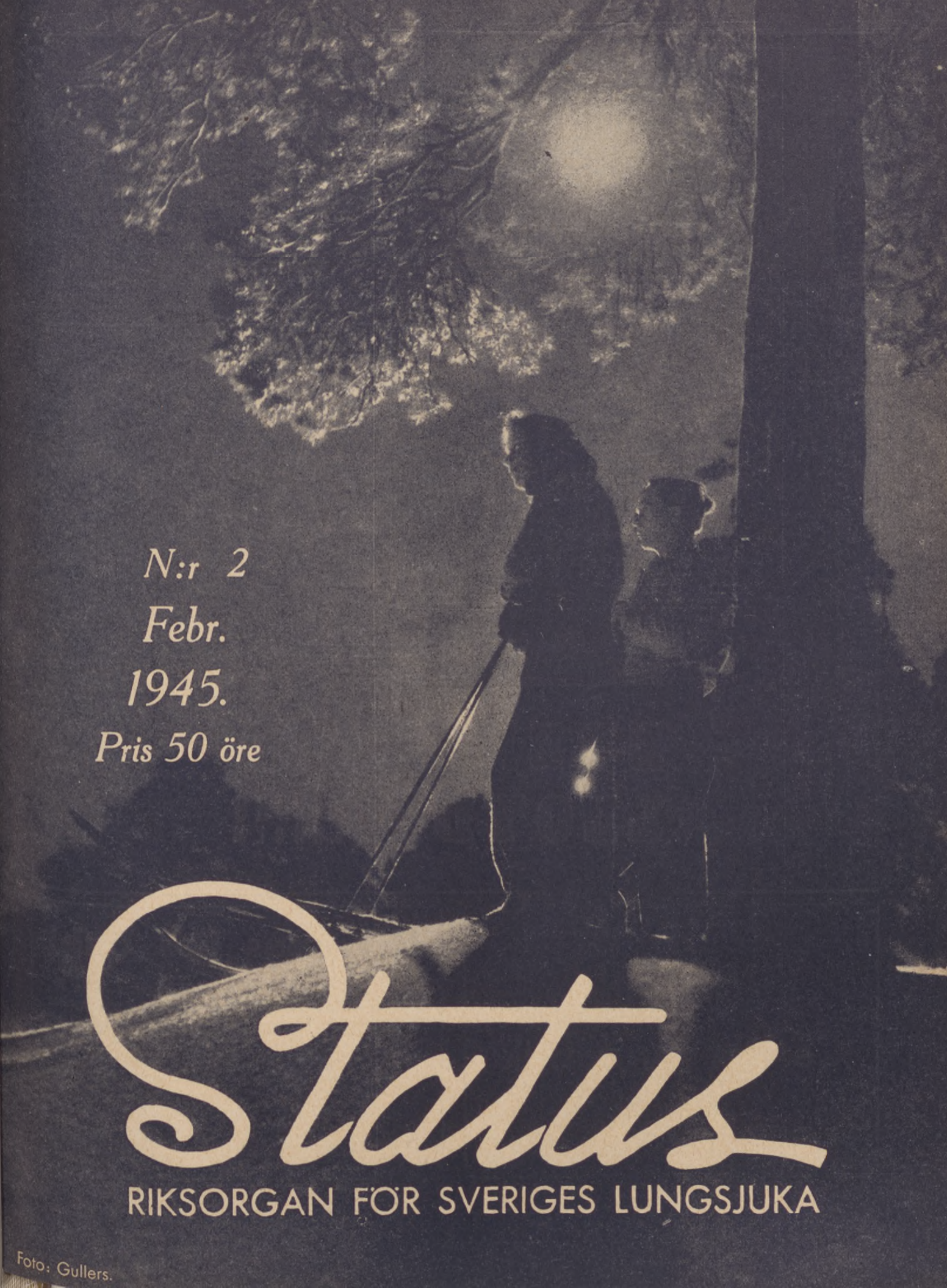

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 2
Febr.
1945.

Pris 50 öre

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Huvudkontor i Jönköping.

BRAND-, ANSVARIGHETS-, CYKEL-, GLAS-, IN-
BROTTS-, OLYCKSFALLS- OCH SJUK-, VATTEN-
LEDNINGSSKADEFÖRSÄKRING

samt de kombinerade försäkringsformerna

Fastighets- & Villaägareförsäkring

Våra ombud återfinnas lättast i

RIKSTELEFONKATALOGEN

— Blå delens första sida —

SVENSKA
LLOYD GÖTEBORG
STOCKHOLM

Mjösunds
Cementvarufabrik

Njurunda

Det finns hos Pub!

Ja, vad Ni än för tillfället råkar önska Er, så passar vårt slagord in. Det ligger mycket mera bakom detta — "det finns hos Pub" än vad man föreställer sig första gången man ser det. Och inte nog med att det finns hos Pub — det finns också i bästa kvalitet, största tänkbara sortering och till priser, som äro överkomliga för var och en.

Paul U. Bergströms A.-B. Stockholm

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

FEBR. 1945

Utkommer en
gång i månaden
8:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Kocksgatan 15, Stockholm
Telefon 41 39 99 Postgiro 95 00 11

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Folkpensionen och fattigvården

Det må villigt erkännas att under de senaste åren mycket gjorts från ansvarigt håll för att eliminera de värsta otympligheterna i vår svenska socialvård. När det gäller den sociala omvårdnad, för vilken de kommunala myndigheterna har att svara, har man t. o. m. under den reformpaus, som kännetecknar den innevarande kristiden, på många håll i landet gått in för en mera positiv socialpolitik, inte minst när det gäller de lungsjuka. Den upplysnings- och propagandaverksamhet, som utövats av bl. a. De Lungsjukas Riksförbund och dess lokalavdelningar, har i många fall lett till att man fått ögonen öppnade för att omvårdnaden om de lungsjuka inte endast är en understödsfråga och en fråga om humanitet utan också en fråga av stor nationalekonomisk och social-medicinsk räckvidd. Man har börjat förstå, att det inte bara är frågan om att tillförsäkra den partiellt arbetsföra lungsjuke en vegetativ tillvaro på svältgränsen utan att det gäller att om möjligt rädda honom tillbaka till förvärvslivet, att genom omskolning och yrkesutbildning, genom att uppmuntra hans ambition och företagsamhet, göra honom till en samhällsnyttig medborgare.

Dock är tyvärr inte alltid detta fallet. Ibland får man höra talas om kommuner, som behandla sina lungsjuka understödstagare på ett sätt, som vittnar om förvånande osmidighet, kortsynthet och byråkrati. Nyligen kom sålunda till vår kännedom en historia från en Norrlandsstad. Den handlar om en lungsjuk, som på grund av arbetsoförmåga uppbar folkpension och följaktligen levde under mycket små omständigheter. För att i någon mån förbättra sina levnadsvillkor startade mannen en affär i smått; han gick omkring och sålde sill och strömming. Stor blev naturligtvis inte förtjänten men den uppgick dock till ett så stort belopp att folkpensionen blev indragen. Nu hör det till saken att en dylik fiskförsäljning är ganska säsongbetonad och därtill kom att mannen inte alltid orkade med den ambulerande försäljningen, och så stod han där en dag

utan någon som helst inkomst. Han hade ingenting annat att göra än att vända sig till fattigvården, som också beviljade ett knappt tilltaget understöd.

Tiden gick och omsider sökte och erhöll mannen på nytt folkpension på grund av invaliditet. Som vanligt utgick densamma retroaktivt för några månader — han skulle sålunda erhålla en liten summa pengar, som väl skulle behövas som tillägg till det magra fattigvårdsunderstödet. Men nu kommer vi till det sorgliga i denna sorgliga historia: Fattigvårdsstyrelsen lade helt enkelt beslag på pengarna som likvid för en del av den fordran styrelsen enligt lagen om återbetalningsskyldighet av fattigvård hade på mannen. Och där stod han nu lika fattig som förut. Straffet för den företagsamhet han lagt i dagen, straffet för att han genom eget arbete ville försöka förbättra sin levnadsstandard hade utmätts till den yttersta skärven.

Naturligtvis var fattigvårdsstyrelsen i sin fulla rätt, den handlade fullt lagenligt. Men den hade också full rätt att låta udda vara jämnt, att låta den lungsjuke behålla de fattiga kronor, som en nådig Pensionsstyrelse skänkte honom. Många fattigvårdsstyrelser skulle ha gjort så. På många håll — bl. a. i Stockholms stad — låter man pensionären använda det belopp, som utgår retroaktivt vid beviljad folkpension, till inköp av kläder, husgeråd och andra nödvändiga ting som understödstagaren i de flesta fall är i stort behov av.

Vad Pensionsstyrelsen beträffar hade den däremot ingen möjlighet att låta mannen behålla folkpensionen sedan hans inkomst genom eget arbete uppgått till ett visst belopp. Lagen säger nämligen att om en pensionär skaffar sig en extra inkomst utöver pensionen på mer än 200 kr. om året, avdrages från pensionen 5/10 av det belopp, som överstiger 200 kr. På grund av denna bestämmelse förbjödes den lungsjuke att i mån av sina krafter genom ett lättare arbete förbättra sin levnadsstandard. På grund av denna lag kriminaliseras helt enkelt det hederliga arbetet: den sjuke men ar-

Lungsjuk bör slippa betala resterande skatt efter sjukdomstiden

Motion i riksdagen av riksdagsman Sigfrid Jonsson, Alsen m. fl.

I motion till riksdagens andra kammare föreslå riksdagsmännen Jonsson i Alsen, Andersson i Alfredshem, Gustafsson i Bogla, Jonsson i Skutskär och Adolfsson i Malmö att riksdagen beslutar att i skrivelse till k. m:t hemställa om proposition med förslag, avsett att tillförsäkra långvarigt sjuka t. ex. lungsjuka, efter genomgången sjukhusvistelse och konvalescenstid, som varat i sammanlagt minst ett år, rätt att erhålla restitution å krono- och kommunalutskylder, som åligga vederbörande för de två senaste skatteåren före sjukdomens inträdande.

Motionärerna påpeka, att i Sv. Nationalföreningens mot tuberkulos år 1939 slutförda utredning angående förbättrad tuberkuloseftervård framhåller utredningsmännen, framlidna generaldirektören i Medicinalstyrelsen, Nils Hellström och dr. Gustaf Neander, att sjukdomen lungtuberkulos utan tvivel har i stort sett en ogynnsammare återverkan på de sjukas ekonomiska situation än någon annan sjukdom.

Genom utredningar och förslag angående de lungsjukas eftervårdsfråga, som under senare år verkställts och genom motioner i för de lungsjuka vitala frågor, som väckts i riksdagen, torde även de många svårigheter och umbäranden, som vid utskrivningen från sjukhuset möter den arbetsoförmögne och medellöse lungsjuke vara riksdagen väl bekanta.

Men även när det gäller en lungsjuk, som efter längre eller kortare konvalescenstid har möjlighet att återgå till förvärvslivet, uppstår sig stora ekonomiska svårigheter. Hans ekonomi har under sjukdomstiden försämrats, hemmets och familjens underhåll har kanske eftersatts och fordrar nu ekonomiska uppoffringar, skulder som familjen under familjeförsörjarens sjukdom ådragit sig måste betalas o. s. v. Men inte nog därmed. Härtill kommer att samhället så snart den lungsjuke åter kan börja arbeta och förtjäna medel till sin utkomst, anmäler sig som fordringsägare — skatter, som under sjukdomstiden inte ha kunnat erläggas, måste nu betalas. I många fall har det hänt att en lungsjuk, då han efter sjukdomstiden skall hämta sin första avlöning, finner att vederbörande skattemyndigheter genom införsel å lönen, tillförsäkrat sig en betydande del av densamma.

Vad detta betyder för en person, som genom sin sjukdom icke blott fått sin ekonomi betydligt försämrad utan även på grund av samma sjukdom är i behov av en högre levnadsstandard än genomsnittet människor, av rikligare och fullvärdigare föda, av en god och hygienisk bostad o. s. v., är lätt att förstå. Här kunna ofta de umbäranden som kunna bli en följd av skatteinförseln medverka till att vederbörande får ett återfall i sjukdomen och förloras för samhället som samhällsnyttig medborgare.

Detta kan icke ligga i samhällets intresse. Många kommuner ha också insett detta och medge den lungsjuke restitution å resterande skatter då han efter sjukdomen "börjat på nytt" och medverka till att restitution å kronoskatten erhålles även från resp. länsstyrelse eller Ö. Å. Dock är detta inte alltid fallet. På grund härav och för att få till stånd en likformighet i berörda avseenden har motionen kommit till stånd.

— ★ —

Söderby sjukhus ombygges för över 3 milj. Den stora om- och tillbyggnad av Söderby sjukhus, som sjukhusdirektionen begärt anslag till, kommer nu troligen snart att kunna igångsättas, då stadsfullmäktige i Stockholm beslutat bevilja anslaget på sammanlagt 3,138,000 kronor. Förslaget innefattar om- och tillbyggnad av ekonomi- och röntgenbyggnader för 1,563,000 kronor.

Vidare kommer enligt förslaget bostadshus för biträdespersonalen att uppföras för 1,250,000 kronor och en utökning av värmecentralen ske för 195,000 kronor. En ny sjukavdelning skall inredas för 255,000 kronor. Denna skall omfatta 38 vårdplatser och förläggas till vindsvåningen, som för närvarande är upplåten till bostäder för sjukvårdspersonal, vilken i sin tur skall inrymmas i den nyssnämnda nybyggnaden.

betsvillige får faktiskt erlägga böter för sin arbetsvilighet — i form av avdrag på den invaliditetspension samhället på grund av hans sjukdom tillerkänt honom.

Man skulle kunna förstå detta om invaliditetspensionen kunde anses säkra vederbörandes försörjning. Men så är som bekant långt ifrån fallet. På de orter, där fattigvårdsstyrelsen inte går emellan och hjälper till med ett kommunalt pensionstillägg av sådan storlek att det motsvarar de merbehov, tuberkulosen skapar, får den lungsjuke med invaliditetspension leva på svältgränsen. Härigenom får han lätt återfall i sjukdomen och så får samhället träda emellan med sjukvårdskostnader, som kanske bli flerdubbelt större än kostna-

derna för en effektiv folkpension eller ett kommunalt understöd, som kunde ha räddat den sjuke från ny sanatorievistelse.

Här föreligger en otymplighet i svensk socialvård, som det synes vara svårt att komma till rätta med. Så länge den nuvarande pensionslagen gäller, måste de kommunala socialvårdande myndigheterna göra vad de kunna för att undanröja de värsta missförhållandena i dylika fall. Det gäller att visa en god vilja, och det kan man sannerligen inte påstå att fattigvårdsstyrelsen i den ovannämnda Norrlandsstaden har gjort.

J. S—n.

Statsbidrag till kvävgasbehandling av mindre bemedlade lungsjuka

Socialministern äskar 250 000 kr. av riksdagen för ändamålet.

Sammanlagt 8 milj. kr. i statsbidrag till sanatorieväsendet.

De ärenden, som röra statens befattning med sanatorieverksamheten, upptaga icke mindre än ett 30-tal sidor i årets Femte huvudtitel (anslagen till Socialdepartementet). Det som för våra läsare torde ha största intresset är den punkt som handlar om det statliga bidraget till ambulatorisk behandling av vissa tbc-patienter med pneumothorax. Socialminister Möller synes ha varit särskilt intresserad av denna fråga, och han ägnar sitt anslagsäskande — som går ut på 250 000 kronor — en lång och omsorgsfull motivering, som bygger på en förut rekapitulerad utredning av Medicinalstyrelsen.

Frågan om resebidrag för ambulatorisk dylik behandling har tidigare prövats inom statens sjukvårdskommitté som framlagt förslag i ärendet. Förslaget ledde till en motion i 1943 års riksdag av hr Sigfrid Jonsson i Alsen, vari krävdes en utredning. En dylik beslöts och gjordes av Medicinalstyrelsen. Utredningen visade att ifrågavarande behandling medför relativt betydande kostnader, som bli betungande för patienten eller dennes anhöriga. Behov av bidrag från det allmännas sida kan därför sägas vara klart ådagalagt. Flertalet landsting ha också ansett sig böra lämna bidrag för obemedlade eller mindre bemedlade patienter, och i några landsting ha bidrag jämväl utgått till resekostnaden. I icke mindre än 12 sjukvårdsområden utgår emellertid alltså inget bidrag. En reglering på området är därför nödvändig.

Socialministern diskuterar ingående huruvida en sådan reglering borde ske genom huvudmannens egen försorg. Med hänsyn till lungtuberkulosens karaktär av folksjukdom och den stora smittofara, som den innebär, anser han dock i likhet med Medicinalstyrelsen det nödvändigt att staten genom övertagandet av en väsentlig del av kostnaderna snabbt bringar erforderligt stöd i de fall, där sådant nu ej lämnas, och samtidigt åstadkommer önskvärd enhetlighet.

Beträffande grunderna för bidragets utgående hade Medicinalstyrelsen föreslagit att staten skulle bestrida hela resekostnaden och två tredjedelar av behandlingskostnaden, det senare på villkor att vederbörande huvudman svarade för återstående tredjedel. I båda fallen avser förslaget endast obemedlade eller mindre bemedlade personer, för vilka alltså behandlingen i sin helhet skulle bli kostnadsfri. Statskontoret har yrkat på att huvudmannen skulle svara för en tredjedel jämväl av resekostnaden. Socialministern själv håller på samma princip om lika fördelning av kostnaderna mellan stat och huvudman som ligger till grund för statens bidrag till lungtuberkulosvården och dispensärverksamheten. Han förordar alltså att statens bidrag till pneumothoraxbehandling begränsas till hälften av kostnaderna för behandlingen och i anledning därav erforderliga resor. I sjukvårdsområden, där tuberkulosödligheten i medeltal för senast förflytna femårsperiod med mer än 25 procent överstigit riksmedeltalet för samma tid bör dock, i likhet med vad som

gäller för dispensärverksamheten, statsbidraget ökas med halva det procenttal, varmed riksmedeltalet överstigits, dock högst 50 procent.

Då det allmänna har ett betydande intresse av att denna behandlingsmetod kommer till användning i största möjliga utsträckning bör, enligt socialministerns mening, behandlingen vara kostnadsfri för det klientel, varom här är fråga, d. v. s. de obemedlade och mindre bemedlade. Rörande tolkningen av sistnämnda begrepp böra gälla samma grunder, som anges i kungörelsen angående statsbidrag till lindring i sjukvårdskostnaderna för mindre bemedlade patienter å landsbygden. Detta innebär i stort sett att behandlingen skulle bli kostnadsfri för dels person, för vilken det senast fastställda beskattningsbara beloppet icke överstiger 400 kronor, dels ock person, för vilken det senast fastställda taxerade beloppet uppgår till högst 1 800 kr., även om förstnämnda belopp överstiger 400 kronor. Statsbidrag skulle dock icke tillkomma den, som har en skattepliktig förmögenhet överstigande 12 000 kronor. Vid tillämpningen av dessa grunder bör dock en viss frihet tillkomma den behovsprövande myndigheten.

De av socialministern föreslagna bidragsgrunderna föreslås träda i kraft 1 juli 1945. Bidraget skall utbetalas kalenderårsvis i efterskott. Medicinalstyrelsen skall pröva huruvida i vissa landstingsområden, där avstånden äro särskilt stora, kretsen av de antalter där behandlingen kan äga rum, kan utvidgas i syfte att begränsa resekostnaderna.

Av Medicinalstyrelsens ovannämnda utredning i ärendet framgår bl. a. att f. n. ungefär 50 procent av å sanatorierna intagna patienter undergå kvävgasbehandling och att denna behandling måste fortsätta i medeltal tre år efter utskrivningen.

Styrelsen föreslår vidare att ordet kvävgasbehandling hädanefter allmänt ersättes med pneumothoraxbehandling, enär kvävgasen, som ursprungligen användes för ändamålet, numera praktiskt taget överallt ersatts med luft, vilken liksom kvävgasen införes mellan lunga och bröstvägg.

Övriga statsanslag till sanatorieväsendet.

De anslag som socialministern föreslår i övrigt som statsbidrag till sanatorievården äro följande:

Sammanlagt 400 000 kr. till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter.

Sammanlagt 5 500 000 kr. till driften av anstalter för lungtuberkulos.

Följande landsting föreslås åtnjuta statsbidrag för följande antal av dem disponerade vårdplatser å Jubileumsfondens sanatorier:

Jönköpings 70 platser, Kronobergs 30, Kalmar 15, Gotlands 55, Kristianstads 20, Örebro 25, Västmanlands 15, Gävleborgs 10 och Hälsingborgs stad 80.

Sammanlagt 1 550 000 kr. som statsbidrag till driften av

minst 2/3, alltså till 1/3 eller ännu mindre av den för fullt arbetsför person normala arbetsförmågan.

I motiven till lagen om allmän pensionsförsäkring framhålls beträffande begreppet varaktig att det å ena sidan ej behöver bevisas att den pensionssökande aldrig mer kan återfå sin arbetskraft, ett sådant bevis skulle för övrigt i regel icke kunna åstadkommas. Uttrycket varaktig är därför ej fullt liktydigt med "beständig", "för den återstående livstiden" eller dylikt. Å andra sidan innebär ordet varaktig, att sådana fall uteslutas, där oförmågan till arbete är övergående, såsom vid vanliga akuta sjukdomar. Uttrycket varaktig är därför liktydigt med "antagligen beständig" eller "såvitt förutses kan för den återstående livstiden".

Vid tuberkulos komma — även om man ej tillämpar ifrågavarande bestämmelser med alltför rigorös stränghet — svårigheter framför allt att uppstå vid bedömandet av frågan om arbetsförmågans varaktighet.

I sådana fall, där varaktigheten är klar, d. v. s. i flertalet fall med uppenbart dålig prognos, kan pensionsintyg givetvis i regel utfärdas mycket snart efter det diagnosen blivit ställd. Vad åter angår fall, där varaktigheten kan anses tveksam, d. v. s. fall med mycket osäker prognos, bör frågan om varaktigheten (ur folkpensioneringens synpunkt) i regel avgöras först sedan sjukdomen varit känd omkring ett år. Att här giva speciella regler utöver de för invaliditetsfall i allmänhet gällande torde icke vara möjligt. Pensionsstyrelsen vill emellertid med hänsyn till den praxis som för närvarande ofta kommer till uttryck i läkarintygen framhålla, att en långvarig pneumothoraxbehandling eller en arbetsförmåga, som beräknas vara under allenast cirka 3 år, icke enbart grundar invaliditet i folkpensioneringslagens mening.

Av synnerlig vikt för Pensionsstyrelsens bedömande av invaliditetsfrågan är att läkarintygen äro fullständiga.

Enligt styrelsens formulär till läkarutlåtande för ansökan om folkpension och invalidunderstöd (ps nr 61), som bifogas, bör vid lungtuberkulos i utlåtandet uppgift lämnas om sjukdomens typ och utbredning i stora drag, sålunda om sjukdomen synes vara stillastående eller påtagligt progredierande, akut eller kronisk typ, om kaverner förekomma samt över vilka delar av lungorna (i stora drag) sjukdomen utbreder sig.

Härutöver bör utlåtandet innehålla summarisk uppgift om fysikaliskt och röntgenologiskt status (avseende i fråga om lungtuberkulos tiden före ev. kvävegasbehandling). Vidare bör uppgift lämnas om sänkningsreaktion, temperatur, huruvida och när tuberkelbaciller förekommit i upphöstningarna samt om patientens längd, vikt (konstitutionstyp) och allmäntillstånd.

Stockholm i oktober 1943.

KUNGL. PENSIONSSTYRELSEN.

I denna cirkulärskrivelse lämnas sålunda bl. a. följande tvänne betydelsefulla direktiv. 1. Där varaktigheten av oförmågan kan anses tveksam bör den ur folkpensioneringens synpunkt i regel avgöras först sedan sjukdomen varit känd omkring ett år. 2. Med hänsyn till den praxis som ofta kommit till uttryck i läkarintygen framhålls, att en långvarig arbetsförmåga, som beräknas vara under allenast cirka 3 år, icke enbart grundar invaliditet i folkpensioneringens mening.

Dessa Pensionsstyrelsens fixerade direktiv måste i hög grad inskränka på den "hygglighet" vid pensionsbeviljande, som under senare år utvecklats till praxis. Under alla förhållanden kommer dock gränsdragningen vid bedömandet av oförmåga och varaktighet att bli svår och kommer felbedömningar att ske åt ena eller andra hållet.

Dessa Pensionsstyrelsens nya direktiv för beviljande av pension ha mötts av kraftig opposition från de lungtuberkulösa och även från tuberkulosläkare. Från båda hållen ha framhållits den stora betydelsen av att förbättra de tuberkulossjukas förhållanden, vilket innebär en betydelsefull sjukvårdande och recidiv förebyggande åtgärd. Speciellt har dessa synpunkter framförts till förmån för gasbehandlade (pneumothoraxpatienter).

Undertecknad är under alla förhållanden med på den linjen att de lungsjuka under sin sjukdom bör beredas goda förhållanden men jag kan icke finna att den rätta vägen härtill går genom Pensionsstyrelsen. Allt pekar blott på att den allmänna pensioneringen, isolerad som den nu står, bör kompletteras med obligatorisk sjukförsäkring. En obligatorisk sjukförsäkring synes nu också om något år kunna bli en verklighet om riksdagen en gång i princip godkänner det förslag till obligatorisk sjukförsäkring, som särskilda sakkunniga utarbetat.

(vi och ni)

— ★ —

Medicinalstyrelsen avstyrker statsbidrag till Bollnäs sanatorium.

Medicinalstyrelsen har föreslagit k. m:t lämna utan åtgärd landstingets i Gävleborgs län förvaltningsutskotts begäran om godkännande av föreliggande förslag till ett sanatorium i Bollnäs.

Medicinalstyrelsen erinrar om att den tidigare som sin mening framhållit att ett förläggande till Bollnäs av en A-anstalt för vård av tbc-sjuka från hela Gefleborgs län ej skulle vara förenligt med ett rationellt ordnande av länets sjukhusväsen. Sedermera ha Gestriklands och Hälsinglands läkarföreningar i gemensam skrivelse till landstinget hemställt att detta skulle ta frågan om centralasarettets förläggning till Bollnäs under förnyad omprövning med hänsyn till länets sjukhusplanering i övrigt.

Styrelsen, som delar föreningarnas synpunkter på denna fråga, anser sig på tidigare anförda skäl icke kunna tillstyrka statsbidrag till sanatorium i Bollnäs. Om k. m:t emellertid skulle anse sig böra godkänna uppförandet av ett sanatorium där och anvisa statsbidrag därtill, synes ett eventuellt statsbidrag böra utgå med högst 364,000 kr.

Calmettevaccinering av värnpliktiga?

En obligatorisk Calmettevaccinering av alla värnpliktiga vid inryckningen till den första militärtjänstgöringen har medicinalstyrelsen ifrågasatt hos försvarets sjukvårdsförvaltning i anledning av de många tbc-fallen vid Umeåregementena. Styrelsen anser det troligt, att smittkällan vid Västerbottens regemente uppsparats tidigare, om vid upptäckten av de första tuberkulosfallen miljöundersökningarna blivit mera omfattande. I gällande förordningar finnes dock intet angivet om miljöundersökningars omfattning. Visserligen kunna i ifrågavarande fall vederbörande läkare inte anses ha brutit mot gällande förordningar, men uppträdandet av dylika tuberkulosepidemier visar dock, att behov föreligger av att utförligare bestämmelser utfärdas om tuberkulosbekämpandet vid krigsmakten.

Den riktigaste profylaktiska åtgärden synes styrelsen vara, att Calmettevaccinering utföres på tuberkulinnegativa värnpliktiga.

Förteckningen över konvalescentföreningar anslutna till De Lungsjukas Riksförbund måste av utrymmes-skal överstå detta nummer.

Om sömnlöshet och sömnmedel

Av överläkaren dr med. O. SCHEEL, Oslo

Sömnen kan förstöras eller hindras på två sätt. För det första genom påvisbara orsaker.

Det gäller dels yttre orsaker, såsom oväsen, för starkt ljus, kaffe eller te (de verksamma beståndsdelarna) sent på kvällen, hosta, smärtor eller liknande. Uppgiften blir då att avlägsna dessa orsaker, de sistnämnda genom ett hoststillande medel (exempelvis Codein), genom morfin eller något annat opiumpreparat. Men man bör vara uppmärksam på att morfin och andra opiat kan hindra sömnen hos många människor, och i större doser ofta medföra kväljningar och uppkastningar.

Vidare kan sömnen hindras genom inre orsaker. Sorger och bekymmer kunna plåga en till den grad, så man ligger där och tänker på dem och kan inte sova. Eller man kan inte befria sig från dagens arbete och dess tankeföljd, den fortsätter under natten och håller en vaken. Det är därför en gyllene regel, att man inte skall syssla med påfrestande intellektuellt arbete ända till sängdags utan en tid före sänggåendet ta till läsning av helt annat slag, detektivromaner etc. Slutligen kan sömnen utebli för nervösa personer, till en del på grund av de nämnda skälen.

Vid sådana fall av sömnlöshet kan ett sömnmedel i egentlig bemärkelse vara på sin plats, men ofta ger man, särskilt åt nervösa personer, lugnande medel under dagens lopp. Förr i tiden var det mest bromkalium eller bromnatrium, eventuellt tillsatt till sovinal. Brom avtrubbar känslan för yttre intryck och dämpar psykisk oro. Det är intet direkt sömnmedel men och befrämja sömnens inträdande genom sin lugnande påverkan. Använda en kortare tid, kunna brompreparaten vara av betydligt värde. Men brom avskämmas mycket långsamt ur kroppen; om det användes under längre tid, kan det därför medföra förgiftningssymptom: man blir trött, energilös, mister aptiten och minnet, och förmågan till koncentration av tankeverksamheten försvagas, vilket allt kan dra med sig, att sömnen blir förstörd. Dessutom kan bromätning framkalla hudutslag, oftast i form av små kvisslor och företrädesvis på pannan och bröstet.

Som dylika lugnande medel använder man därför numera hellre barbitursyrepreparat i små doser, såsom sovinaletter å 0.015 gram, 1—3 tabletter dagligen eller nervinal, vilket liksom sovinaletter är billigare än natrium-sovinallösning och ges i tre doser, 1/2 tablett på morgonen, 1/2 tablett vid middagstid och 1 tablett på kvällen.

Vid den egentliga sömnlösheten föreligger ingen orsak till sömnlöshet. Man blir liggande timvis utan att få sova, eller man vaknar under natten eller tidigt på morgonen och kan inte somna om igen. Under tiden är sömnlösheten absolut, man kan över huvud taget inte få någon naturlig sömn, endast genom sömnmedel.

Många människor äro rädda för att ta sömnmedel, de tro, att de sedan inte kunna vänja sig av med det, eller att deras själsförmågor skola ta skada av det. Såväl det ena som det andra är oriktigt, försävt medel tagas på förnuftigt sätt. Vid lättare fall kommer sömnen i gång, redan när man tagit sömnmedel under ganska kort tid, och även vid årslång användning är det så långt ifrån att själsförmågorna försvagas, att det tvärtom är mycket skadigare att ligga vaken eller få otillräcklig

och orolig sömn än att sova gott på det lämpliga sömnmedlet. Då är man utvilad på morgonen och gott rustad för arbetet. Med dålig sömn vid avsaknad av sömnmedel blir dagen ofta en plåga och arbetsförmågan nedsatt, i varje fall tills man fått "sova middag".

Sömnmedlen kunna praktiskt taget indelas i två grupper: de hastigt verkande och de långsamt verkande.

De hastigt verkande, ofta kallade "sovningssmedel", medföra sömnhet efter 10—20 minuter. De avskämmas eller förändras i kroppen efter ett par timmar, men då fortsätter sömnen gärna av sig själv. Den kortvariga verkan av medlen har också den fördelen, att man inte är sömning dagen därpå. Villkoret för ett gott resultat med dessa hastigt verkande medel är att man bör lägga sig att sova, när verkan nått sin höjdpunkt, i regel efter ca 15 minuter. Det är därför olämpligt att inta sömnmedel någon tid innan man lägger sig. Det bör ske först vid sänggåendet, och har man för vana att läsa i sängen (inte detektivböcker utan tyngre lektyr), måste man lägga ifrån sig boken och släcka ljuset, när sömnheten inställer sig. Fortsätter man att läsa, avtar sömnheten, och om en stund är man klarvaken igen. Är man inte sömning efter 15 minuter, bör man genast ta en ny dos, och då räcker det ofta med en mindre sådan än första gången.

En viktig sak är, att man inte äter för nära in på sovtiden. Sömnmedlet överföres då långsammare till tarmen, där det uppsuges, varvid dess verkan försvagas. En annan viktig sak är, att sömntabletter ej böra sväljas hela, de bli då liggande en tid i magsäcken innan de upplösas och undan för undan tömmas i tarmen. Barbitursyretabletter, d. v. s. alla nedan nämnda, med undantag av alobrom, upplöses långsamt och böra därför intagas i rätt mycket vatten eller — mera praktiskt! — tuggas, tills de äro helt upplösta i saliven och sedan sväljas ner med vatten. Då blir verkan hastig och effektiv. Detsamma gäller för övrigt alla tabletter, dock inte exempelvis järntabletter, som verka på längre sikt och dessutom — smaka illa.

Av de hastigt verkande sömnmedlen är kloral (chlorali hydras) enligt författarens mening det bästa. Svårigheten med det är nu för tiden den, att tillgången på kloral är knapp, så att det ofta är ett problem att få tag i det. Det ges upplöst i vatten, 20 gram till 300 cl vatten utan tillsättning av sötämnen (syrup althææ e. d.) som bara försena uppsugningen. Det tråkiga är kloralens brännande, obehagliga smak. 15 cl av lösningen (=1 gram kloral) helst utmätt i ett medicinglas eller en rågad matsked, bör därför förtunnas ytterligare i 11/4—11/2 öglas vatten, och även efteråt bör man dricka rent vatten. Kloral ger en lugn sömn och har efter 5—7 timmar ingen efterverkan. Någon nämnvärd tillvänjning är inte att befara, inte ens efter årslångt dagligt bruk. Verkan ger sig oftast tydligt till känna efter 10 minuter och har sin höjdpunkt efter 15 minuter. Är man då inte sömning, bör man inte vänta utan omedelbart ta 10 cl till av lösningen (=2/3 gram). Vaknar man på morgonen, t. ex. vid 4—5 tiden, är ofta 5 cl (=1/3 gram) tillräckligt för ny sömn, och även om man måste stiga upp 2—3 timmar senare, behöver man inte känna sig sömning av kloralen.

Då kloral har en lokalt irriterande verkan, bör den inte an-

Kalmarföreningens julfest

Kalmar Konvalescentförening höll sin sedvanliga julfest onsdagen den 20 dec. å Stadshotellet i Kalmar. Festkommittén hade tydligen lagt ned mycket arbete på att få fram ett omväxlande program. S. G. U:s amatörer medverkade på ett förtjänstfullt sätt med ett mycket uppskattat cabaret-program.

Gruppbild av deltagarna.

Lucia och Tomten, en vacker och stämningsfull dialog, utförd av frkn Linnéa Jonsson och herr S. Celander, belönades med varma applåder.

För den lekamliga välfägnaden svarade hotellet, och gästerna gjorde all heder åt det rikt dukade kaffebordet. Så kom då äntligen Jultomten med en stor börda, och med hjälp av den söta Lucian började så utdelning av klappar. 35 st.

vändas vid magsår och andra sjukdomar i magsäcken. Den bör ej heller tas i bruk, om hjärtverksamheten är försvagad, alltså vid hjärtfel, vid sjukdomar i lungan och vätskesamling i lungsäcken (pleurit), då kloralen i sådana fall kan vara skadlig för hjärtat.

I det följande omnämnda medel innehåller samtliga den effektiva beståndsdelarna barbitursyra, med olika verkan i växlande sammansättningar.

Av de hastigt verkande barbitursyremedlen må nämnas *nyonal* B, 1—2 tablett.

I upplöst form kan ett motsvarande preparat, *nyofen*, tas i doser på 20 eller helst 40 droppar. Det kan också sprutas in under huden och verkar då ännu snabbare.

Afidorm verkar också snabbt. 1—2 tablett.

Prodorm (= phanodorm) 1 tablett.

Afinal, 1 tablett å 0,10—0,20 gram.

Alobrom (= adalin) 1—2 tablett.

De långsamt verkande sömnmedlen av barbitursyrepreparat uppsugas långsammare av tarmen än de förut nämnda och måste därför tas 1/2—1 timme innan sömnen önskas. De utsöndras också långsammare, så att man kan vara sömning och tung i huvudet nästa dag, om man inte sovit ut ordentligt. Till och

av stadens lungsjuka erhöill kuvert, innehållande olika penningbelopp, tillsammans utgörande cirka 1,700 kr. Två st. erhöillo studiebidrag å resp. 50 och 40 kr. Till Syster Elsa Aronsson överlämnades 100 kr. att utdelas till barn i tuberkulösa hem.

Den återstående tiden ägnades å lekar och dans kring granen, vilken tråddes med liv och lust.

Festen avslutades av föreningens ordförande Carl Hellström, vilken i ett kort anförande uttalade sin glädje över att föreningen även i år, tack vare många offervilliga Kalmarbor, blivit i tillfälle att sprida julglädje i så många konvalescenters hem. Å föreningens vägnar framförde talaren ett varmt tack till alla som bidragit till insamlingsresultatet. Till programkommittén samt S. G. U:s amatörer, uttalades ett varmt erkännande och tack. Till sist framförde ordf. föreningens tack till hotellets ägare för visad gästfrihet genom att ställa festsalen till förfogande. Festen avslutades med ett leve för föreningens framgång.

FLIS julfest

Föreningen för lungsjuka i Stockholm hade torsdagen den 11 jan. sin julfest i HSB-salen, Fleminggatan 41, vilken var mycket välbesökt. De olika attraktionerna blev högt uppskattade.

Festen började med dans kring granen, sedan omväxlande med dans och uppträdande. Bland de medverkande var den kände Malabaristen och Brillantkungen Wornof, som gav en mycket uppskattad uppvisning.

Senare på kvällen anlände ett sällskap från Folkets Husrevyn med Gustav Lövås, Tord Bernheim, Irene Pettersson, Irma Berglund och kapellmästare Walenius, vilka satte den verkliga prägeln på festen. Applåder och skrattsalvor avlöste varandra.

De medverkande avtackades med jätteapplåder och hurra-rop för att de även denna gång välvilligt ställt sig till förfogande för att glädja de lungsjuka vid denna fest.

med nästa kväll kan verkan visa sig i form av behaglig dåsigheit. Vid fortsatt användning uppsamlas de i kroppen och kunna framkalla en kronisk förgiftning, yttrande sig i svimningsanfall, psykisk och fysisk svagheit etc. Man bör därför inte ta dessa medel mer än en vecka åtgången. Emellertid finns det människor, som ha tagit över 1 gram veronal varje kväll under årtal utan olägenhet.

Av de långsamt verkande sömnmedlen bör först nämnas *dietylbarbitursyra* (veronal) som är det kraftigaste. Det tas i doser på 1/2 gram, gärna upplöst i varmt vatten. *Barbacetin* är ett kombinerat preparat, som innehåller 0,3 gram barbitursyrat natron.

Mycket använt är *sovinal* (= luminal), 0,10—0,20 gram. Olägenheten är, att sovinal mera än andra sömnmedel ofta medför hudutslag med klåda. Sådana utslag kan man för övrigt konstatera som svit efter ett flertal medikamenter.

Ett mellanting mellan de snabbt och långsamt verkande sömnmedlen är det svenska *alofenyl* (Astra). 1—2 tablett. Det verkar först efter c:a 1/2 timme, men medför ingen sömning nästföljande dag.

Sammanfattningsvis kan sägas: Var inte rädd för att ta sömnmedel på ett förnuftigt sätt, men tag dem inte, om det inte verkligen är nödvändigt.

Lasse Widding:

VAR SÅ GOD — NÄSTA...

Det var en tung stämning därinne. Runt kring ett bord satt en skara människor, alla med det där spända draget, som visar, att man väntar på något. Sjuksystrar i vita förkläden och blå uniformer ilade förbi med snabba steg, och försvann in i något hemlighetsfullt rum, där man kunde skimta mortlar och provrör, från ett angränsande rum hördes en läkares monotona stämma sucka fram: "Andas djupt in . . . håll andan . . . Och sedan kom ett klirr, precis ett sådant där ljud, som man hör, då man tar ett kamera-

skott . . . Och så slutligen samma monotona stämma igen "Andas igen ! ! ! nästa . . ." Från sköljrummet hördes en vattenkran rinna för jämnan — man sköljde plåtarna, som skulle visa, om det fanns fläckar på lungorna — fälla eller fria . . .

En ljus yngling på så där en 20 år satt i en stol. Håret var yvigt blont, axlarna breda, blicken klar. Ett idrottsmärke på rockuppslaget verifierade det intryck man fick av honom — här hade man tydligen att göra med en idrottsman, van vid det sunda livet i skog och mark. Men han verkade nervös. Händerna kunde han inte hålla stilla utan de trummade nervöst på bordet, följde tveksamt en list och fortsatte sedan oavbrutet med trummandet. Ögonen irrade än hit, än dit, och han bytte ideligen ställning med kroppen. Han var rädd . . .

Då kom det! Syster stod åter i dörren, satte på sig det konventionella mottagningsleendet och sade:

— Varsågod . . . nästa —

Alla ryckte till. Vems tur var det? Förskräckligt så lång tid det tog i alla fall. Nu var det väl i alla fall inte så många före . . .

Ynglingen med idrottsmärket såg en skymt av doktorn, där han satt vid sitt skrivbord i den vita läkarrocken. Den perfekt knutna slipsen tittade fram litet och den stärkta kragen var oklanderlig. Han satt där så lugn och trygg, så säker och förtroendeingivande, och när patienten kom in, tittade han upp och smålog litet vänligt . . . Så såg den unge mannen inte mer — dörren stängdes av syster. Han tog i stället en tidning från bordet.

Plötsligt blev han på något sätt stel av skräck. Tänk om han var sjuk — om han var smittad! Hade Kalle blivit det

kunde lika gärna han blivit smittad. Hur skulle det gå då... Givetvis blev det sparken från jobbet. Och idrotten, hur skulle det gå med den? Aldrig skulle han då få vara med i orienteringstävlingar mer, aldrig skulle han få hoppa längdhopp och springa 100 meter på kolstybbsbanan. Vad skulle grabbarna säga... och lagledningen? Och hur skulle det gå med jobbet...?

— Jobbet, tänkte han vidare, det struntade han väl blankt i. Han hade då tänkt söka sig något annat hur som helst. Om någon hade ett trist arbete, så var det väl han! Stå i en lagerlokal, lasta på bilar och lasta av bilar, stapla upp balar och stapla ned dem, gå och springa, aldrig få en lugn stund på hela dagen... Nej, man skulle ha det som doktorn därinne till exempel...

— Doktorn, ja, han hade det väl bra, tänkte han vidare. Ett lätt arbete och väl betalt. Sitta vid ett bord några timmar om dagen, ordinera litet medicin, lyssna litet på lungor — och sedan vara fri hela dagen. Säkert hade han egen bil, villa och tennisplan. Han kunde få idrotta så mycket som helst om dagarna, ha det bra... och aldrig vara orolig för morgondagen... Nej, man skulle ha det lika bra som doktorn där... ha ett lika lätt arbete...

För några ögonblick hade han glömt, varför han var här. Men så kom åter den där maran över honom — tänk om du är sjuk, sjuk, sjuk, sjöng det i honom — — sjuk... sjuk...

Då hördes ett skriande motorbuller utifrån gatan. Alla tittade intresserat ut för att se vad det var. En backe ledde uppför här, och bussarna, som gick förbi var kvart, hade ett ordentligt arbete att orka opp. Nu var det tydligen en buss, vars motor inte var i bästa trim — den stånkade och vrålade, när chauffören lade om växeln från trean till ettan och sakta kröp den uppför under det motorn vrålade en skriande melodi...

Man tittade intresserat ut. Skulle den orka opp, frågade man sig. Åjo, snart var den uppe från den brantaste stigningen, nu rullade den redan snabbare... snart nådde den krönet.

Nog orkar bussen opp...

— Varsågod — nästa...

Syster stod åter i dörren. Dörren höll hon halvöppen och det där leendet, det där stela mottagningsleendet, hade hon åter satt på sig. Alla ryckte till. Man hade varit så intresserade av bussens kamp i backen att man inte hörde henne. Vems tur kunde det vara?

Kamrer Lindgren hälsade litet avmätt på konduktör Fredriksson. Här möttes de varannan onsdag, hälsade på varandra, bytte några ord om vädret och vinden — och satt sedan tysta. De kände varandra knappast mer än till namnet, och det var här i väntrummet, som de sammanförts.

Kamrer Lindgren såg på konduktör Fredriksson.

— En sådan där hade det bra, tänkte han — lugnt och fridfullt. Ordnat arbetsdag, statligt arbete — god lön. SJ underbetalade nog inte sina mannar, då de varit i tjänst ett par år, nä, nä... Inte kunde han ha det så farligt med sjukdomen heller. Han tog ju inte ens gas. Säkert hade han väl bara en skuggning på någon lunga, kanske bara körtlar — och gick och kontrollerade sig för ordnings skull... Jäkla prisse att ha det bra i alla fall. Själv hade han det hemskt helt enkelt. I morgon skulle terminsavgiften till Sven betalas — och så var det hyran. Det där med terminsavgiften var det viktigaste. Hur skulle det ordnas? Fick han inte börja arbeta igen, blev det väl sparken. Direktorn hade varit

generös nog, hade han tyckt, då han givit tre månaders sjukledigt. Fick han bara börja arbeta igen, skulle allt ordnas. Då kunde han be om ett förskott — sånt var inte dirken grinig med, nä, nä...

Åter blev det motorbuller utifrån gatan. Man hörde hur motorn riktigt tog i av alla krafter, cylindrarna arbetade för högttryck... Skulle den orka opp mäntro...

Konduktör Fredriksson tog fram en näsduk och började putsa sina glasögon.

Synen var inte så bra längre, och ögonläkaren hade skakat på huvudet vid sista undersökningen. Men det där fick väl skjutas på framtiden — nu gällde det lungorna. Skulle han få träda i tjänst igen — eller hade det skett försämringar? Kanske skulle han behöva lägga gas? Då var han tvungen att "brännas" först och gick inte det så återstod inget annat än "bening" — och i så fall skulle han få förtidspension och få sluta arbeta för all framtid. Hur skulle han ordna upp ekonomin? Amorteringarna på villan måste ju skötas... och om han inte snart fick börja arbeta igen, ja, då var han väl tvungen att sälja hela rasket — villan, tomten med den där trädgårdstämpan, som han nu började få riktigt fin. Undras förresten, om morötterna skulle bli fina i år...

Han såg på kamrer Lindgren mitt emot.

— I den där kläder skulle man vara, tänkte han. De där solida bolagen betalade nog bra. Ett lugnt och fridfullt arbete, god lön, inga resande som skällde och gormade, bara de blivit väckta ett par minuter för sent. Där satt han och mätte bra nu — arbetet kunde han nog sköta, även om han hade gas. Satt väl och funderade på någon bra affär nu, som skulle ge vinst och ära, kanske löneförhöjning... Jäkla jycke på ha det bra i alla fall...

— — —

Doktor Åberg sträckte på sig i stolen och gäspade. Snart skulle mottagningen vara slut, och då väntade minst fem timmars arbete med plåtarna och olika skrivelser. Aldrig fick han komma hem i någorlunda tid, så att han fick ägna sig åt hemmet litet. Pojkarna hade fått en alldeles skev uppfattning av familjelivet. Aldrig var de hemma — alltid var det någon bio, dans eller teater. Och Astrid — hon bara tjtade och drack, spelade kort och svor. "Kommer du aldrig hem i tid någon gång, va..." var hennes vanliga hälsningsfras — och den skulle han väl få höra i dag också, när han äntligen blev fri härifrån.

— Skall jag ta in nästa, frågade syster, där hon satt böjd över sin skrivmaskin och höll på att fylla i några formulär.

— Nej, syster, vänta ett tag — det har varit litet jäktigt ett tag. Det är väl inte så många kvar nu?

— Nej, de är bara unge Jonsson, idrottsmannen, doktorn vet, konduktör Fredriksson, kamrer Lindgren och så den där konsulinnan vad hon nu heter. Sen har det kommit några medellösa patienter, som landstinget skickat hit...

Doktorn grymtade något till svar och försjönk i tankar. Han kom att tänka på unge Jonsson.

— Man skulle vara lika ung som han — och ha livet framför sig, tänkte han. Åh, hade han bara vetat det han nu visste, vad livet skulle ha danats annorlunda. Visst hade han det bra nu ekonomiskt sett — kunde föra ett flott liv utåt, röra på sig... men vad gjorde det, då han misstrivdes som han gjorde. Hemmet var i upplösningstillstånd, pojkarna oduglingar och lättingar. Men — kanske var det han själv, som var orsaken till det hela? Han var ju så sällan hemma — och ändock försökte han komma hem fortast möjligt —

(Forts. å sid. 18)

Erik Asklund:

DE TVÅ

Han stod i hörnet och väntade . . .

Det var mörkt, lyktorna lyste klara och kalla över hans huvud, eldar av neon flammade på fasaderna, och ute i det svarta vattnet rörde sig ett slingrande ljusskimmer, som bröts av mörka vågor, när en vit, spöklik målarbåt passerade förbi på väg in mot stadens ljus.

Det var i utkanten han stod, vid en mörk väg. Det lyste ur villornas fönster, avlägset och nära på en gång, och han visste, att när ett av fönstren slocknade längst bort till höger, så skulle hon komma.

Han väntade tåligt utan oro. Tände cigarett efter cigarett, tog små steg fram och tillbaka, och ibland riktigt långa promenader åt båda håll utefter vägen. Men hela tiden höll han ett öga på villan längst bort till höger, i raden av andra, upplysta villor, som låg därinne i det djupa mörkret: lockande, lysande, avlägsna och nära på en gång.

*

Det hade börjat i höstas, i augusti. Han hade följt henne hem första gången. De stannade nere på vägen och kysstes. Det var en mjuk varm skymning omkring dem, en skymning för två, och de avlägsna lyktornas sken verkade så överkligt och diffust. Månen stod full och röd bakom träden och kvällen var ljus och ljum.

— Godnatt, sade hon mjukt.

— Godnatt, svarade han.

Han såg henne gå. Hon försvann mellan träden som en skugga, sakta glidande, och blev allt mindre och mindre. Ett tag kom hon ut i månskenet, och han såg med en plöts-

lig skarp klarhet de klara linjerna i hennes figur, hårets glans och rytmen i hennes gång. Sedan var hon försvunnen.

Men om en liten stund tändes ljuset i ett av fönstren därborta i villan, och han stod länge, länge kvar och såg på det . . .

*

Nu var det mörkt. Nu var det höst, senhöst. Vägarna var frusna, det klirrade av is på vattenpussarna, och lyktornas ljus hade en skarp, klar glans. Stjärnorna brann, höga och klara, i den djupa rymden, och frosten smög över markerna. Långt borta hördes stadens buller, spårvagnarnas dån, bilarnas brus. Ljusreklamerna flammade upp och slocknade och tändes igen. Det mörka vattnet glittrade av ljus, kajlyktornas spetsiga lågor brann i djupet. En kall vind blåste från norr. Han huttrade. Han frös. Han slog upp rockkragen, svepte rocken tätare omkring sig, tände en ny cigarett och gick stampande fram och tillbaka på den hårdfrusna vägen. Vad det var naket och kallt och hårt allting! Han längtade efter sensommarens skymningar, efter det mjuka, varma mörkret under susande träd, efter det röda månskenet över stigar, som glimmade som silver i trädens dunkel. Doften av gräs och jord och dagg. Prasslet av fåglar i träden, lövens sus, en mörk varm fläkt mot deras ansikten.

Men nu . . .

Köld och stjärnor och nakna träd. Öppna vägar, en kall vind och det hårda dånnet från staden därbakom.

Han stannade igen. Fönstret lyste fortfarande därborta. Det hade ett varmt, vänligt skimmer. Det var så klart, så

lockande, så nära. Och därinne fanns hon, därinne stod hon, som han väntade.

Varför kom hon inte?

Klockorna slog i staden. Tunga, dånande slag med dova ekan, som rullade över vattnet och sjönk i tystnaden, i mörkret.

Han räknade slagen. Han såg på sin klocka. Nu, tänkte han.

I detsamma slocknade ljuset i fönstren därborta i villan, på andra sidan vägen.

*

Hon kom. Han hälsade på henne. Hon svarade med ett trött, blekt leende. Hon log mot honom, men han såg att hon var annorlunda nu. Vad var det? Han vågade inte fråga. Han tog hennes arm och de började långsamt gå framåt vägen. Vinden blåste hårt från norr, men nu frös han inte längre, nu tryckte han henne närmare intill sig och kände värmen från hennes arm, värmen från hennes mun, när de stannade ett tag vid sidan av vägen och kysstes. Sedan gick de vidare.

Plötsligt stannade hon och frågade:

— Vart ska vi gå?

Han skakade på huvudet. Han visste inte.

Hon sade:

— Jag fryser.

— Vi går fortare, så blir du varm, sade han sakta och lade armen om hennes liv.

Men hon följde liksom motvilligt med. Hon sade ingenting, men han kände att allt var annorlunda, förändrat. Hon var så fjärran, så långt borta, fast hon gick där vid hans sida på den hårda, mörka vägen.

De kom in till staden, till de ljusa, upplysta gatorna, till människor och hus. Och hon blev lite vänligare, hennes ögon lyste och nu, nu kände han att allt var som förut igen.

De gick in på ett konditori, de gick på en bio, och sedan följde han henne hem. Och efter ett hastigt avsked, som liknade en flykt från hennes sida, såg han åter det brinnande fönstret i villan på andra sidan vägen. Vad han längtade efter det andra: träden, stigarna, löven och en skymning för två. . .

*

Så kom vintern. Snö och sol. De drog i väg till utkanterna med sina skidor, de vandrade långa vägar i stora, tysta, gle-sa skogar, där snön hängde tung på granarnas grenar och dombherrarnas röda bröst lyste som gnistor.

De skildes i den kalla, blå skymningen utanför villan, hennes ansikte lyste rosig av kylan och hon skrattade! Han stod kvar och vinkade och såg spåren efter hennes steg i snön.

En dag var det slask och tö och vinden blåste våt och kall, från norr. Han stod vid vägen och väntade. Hon kom inte. Han frös. Han vågade inte gå upp till villan, knacka på och fråga efter henne. Den låg där med sina vänliga fönster och lyste i det djupa mörkret. Ändå vågade han inte. Han gick raka vägen till närmaste telefonkiosk och ringde. Hon svarade, liksom långt borta, med svag röst.

— Varför kommer du inte? frågade han.

— Jag kan inte. Jag är förkyld.

Och efter en stund:

— Jag vill inte gå ut.

Då teg han. Då förstod han. Det var något i hennes röst, som sade honom att hon för längesedan lämnat honom, att han nu var ensam, utan henne, och att hon inte mer ville möta honom. Han kände det så starkt som om hon sagt det

med tydliga ord i hans öron, fast han bara märkt det på skälvrningen i hennes röst, de låga, opersonliga tonfallen, stämmans vibration av likgiltighet och lögn.

Han lade på luren och gick ensam ut i mörkret och kolden. Och han längtade åter efter sommaren, de mjuka kväl-larnas dunkel och en skymning för två . . .

*

Men en dag såg han två spår i snön utanför villan. Han kom förbi där av en händelse. Det var en kall, blåsig dag med mycket snö. Vid vägen såg han hennes spår. Han kände dem så väl, de lätta avtrycken av hennes fötter. Och bredvid dem såg han andra, grova, tunga spår.

Han väntade. Det blev mörkt, det blev skymning. Kölden kom. Lyktor och stjärnor tändes och slog ut. Han stirrade mot villan, stod där gömd i mörkret och såg det vänliga, ljusa fönstret till höger.

Plötsligt slocknade det. Sedan hörde han röster. Steg.

Ett par gick förbi honom. Han kände igen henne. Vid hennes sida gick en man, en främling, som han inte kände. De stannade och kysstes. De gick vidare, rakt in i det nakna mörkret, som nu tycktes ljusare, lättare, varmare; ett mjukt dunkel, en skymning för två.

För två . . .

— ★ —

Många tbc-fall bland medicinare.

Tuberkulosundersökningarna bland Stockholms studenter har nu pågått i tio år, och under denna tid har mer än 10,000 studenter kontrollerats vid 27,000 undersökningar. 340 har haft tecken på tuberkulös sjukdom av allvarigare eller lindrigare slag, och 130 studenter har remitterats till sanatorium. 212 av fallen har uppdagats vid undersökningarna.

Det är 3,2 procent av studenterna som varit behäftade med tuberkulos, därav 2,3 procent med postprimär lungtbc. Det är svårt att svara på frågan om dessa siffror är höga eller låga. Vid undersökningar på studenter och sköterskor i Lund har högre siffror kommit fram, där uppgick alla tuberkulosfall till 4 procent och postprimär lungtbc till 3 procent. I relation till undersökta är övervikten betydande för medicinarna. Att det här icke rör sig om en tillfällighet får anses säkert. Siffran för postprimär lungtuberkulos är även hög bland medicinarna. Av 1,283 hade eller fick 96, d. v. s. 7,5 procent, postprimära förändringar. För de övriga 9,301 undersökta var motsvarande tal 148 och 1,6 proc.

VITA

Läkerol

(Bröst-Bonbons)

innehålla samma välgörande eteriska oljor som de världsberömda mörka Läkerol-Tabletterna.

Vita askar à 35 öre oms. o. varusk. inb.

Helmer Grundström:

Musikern och lyckan

Prekowsky var musiker. Mellan sex och tio varje kväll trakterade han sin violin på en tredjeklassrestaurang på Söder. Det var för all del en liten trevlig restaurang, hovmästarn var hygglig och servitriserna hade söta ansikten. Publikerna var inte heller den sämsta. Det kunde ju hända förstås att det ramlade in drumlar som inte begrep musik. Som hyssjade åt honom när han tog sina älsklingsbitar och pockade på att få höra de senaste schlagererna. Och Prekowsky spelade schlager. Både gamla och nya, hela kvällar. Så länge det fanns gäster som pockade på att få höra schlager.

Men under de lugna kvällarna, när endast stamkunderna infunno sig, spelade Prekowsky inga schlager. Då spelade han sina gamla klassiska saker, då var han helt sig själv och då göt han ungt liv i de döda melodierna. Då reste de sig ur sina gravar, skakade dammet av sig, sågo sig yrvalet omkring och svävade ut i matsalen. Och de gamla stamgästerna ryckte upp sig, glömde grävädret och världskrisen, smålogo mot varandra och sade:

— Prekowsky, det är i alla fall mästarn, det.

Och hovmästarn gnuggade händerna och tänkte på Prekowskys låga gage, och servitriserna växlade menande blickar som sade:

— Han, du!

Men Prekowsky tänkte varken på gästerna eller på hovmästarn eller på de söta servitriserna. De fingo inte rum i det hjärta som var överfullt av melodier och minnen. Han

försjönk i sin värld, och denna värld var byggd av toner. Han klättrade på dessa toner, högt, gjorde djärva skutt, snuddade vid Kungliga Operan, fortsatte, svävade bort genom stjärnsystemen, in i evigheten. Tills klockan slog tio, då dalade han ner till restaurangen igen, klippte av tonvägen, stoppade ner violinen i det nötta fodralet och gick ut i storstaden. Prekowsky var från Gdynia, han hade en oklar minnesbild av hamnen och kvarteren däromkring och gick alltid med en obestämd längtan till havet. Det hände — när han spelade i restaurangen — att han i en mäktig vision såg blånande hav, vita segel, soliga öar, bruna kvinnoansikten. Och tidigt om mornarna kunde han gå ut på Katarinahissen och se ut över inloppet. Under vackra mornar, när måsarna skriade, båtarna gled in eller ångade ut, solen lekte i tacklen och Stadshusets kronor överdrogs av en starkare guldfärg, tänkte han:

Där ute finns livet. Där ute borde jag vara. Här får jag vara. Här går jag, en fattig, polsk musiker, dag efter dag, här förstör jag min bästa kraft i ett skenliv som jag försöker inbilla mig är verkligt.

Och han fick en stark lust att sätta sig på en av de små turistbåtarna och åka bort från staden, restaurangen, allsammans. Men när kvällen kom stod han i restaurangen och spelade klassiska melodier och färska schlager för människor som han inte hade någon lust att stifta närmare bekantskap med. Dagarna rullade iväg, staden växlade an-

sikte, hus revs och hus sköto upp. Men restaurangen låg kvar och hovmästarn fortsatte att vara förbindlig och servitriserna fortsatte att småle mot Prekowsky som svävade genom stjärnsystemen och som i sina klaraste ögonblick längtade till havet.

Prekowsky stannade aldrig en minut längre än han behövde på restaurangen. Han stoppade ner sin violin, tog på sig hatt och rock, sade god natt och gick. Så gjorde han varje kväll, punktlig som ett urverk. Ingen visste vart han gick, ingen av de söta servitriserna lyckades lägga beslag på honom. Det sårade inte deras fåfänga; de väntade bara och hoppades. Han vaknade kanske en dag och då . . .

Prekowsky såg dem knappast. Han sov. Han levde i en drömvärld och det var ytterst sällan han vaknade upp och kände igen sig. Det fanns kvällar då han inte gick hem direkt, då han drev omkring på gatorna med sin violin under armen. Han flöt bort, han visste inte vart, han var ett vekt strå i ett bubblande hav; ett strå, som inte hade någon kurs, men som inte drogs ner av virvlarna. Han flöt ovanpå. Någon gång överraskade han sig med att fånga förbipasserande kvinnors blickar. Det skedde helt omedvetet och han fick en dunkel känsla av att han sökte något. Varje gång greps han av en oförklarlig oro, blev osäker och ville helst gå hem. Men när oron gett med sig fortsatte han att driva omkring. Gatorna avfolkades, tröttheten gjorde honom obalanserad, han överraskade sig med att vilja göra något riktigt galet, slå mössan av polisen, gå på händerna utanför Grotta Azurra eller ställa sig i vägen för taxina. Varje gång han erfor dessa symptom förstod han att det var bäst gå hem och lägga sig. Det var trötthetssymptom. Efter varje sådan natt följde i regel en dålig dag, han var nervös och retlig och hade svårt att komma i form. Men han övergav inte detta slumpvisa kringdrivande och allt eftersom tiden gick återkom dessa nätter allt oftare. Och han blev allt tröttare på staden och restaurangen och längtade allt ivrigare till havet.

En av dessa kvällar, då han inte gick direkt hem, drev han vid tolvtiden förbi ett nattkafé, stannade, gick in och beställde kaffe. Det var ett typiskt arbetarkafé och Prekowsky kände sig en smula bortkommen. Men servitrisen var det raraste flickebarn han någonsin sett och med ens blev hans dunkla känsloliv klart och medvetet. Det var som ett tungt draperi dragits undan och för första gången på mycket länge såg han sig omkring med ögon som icke voro beslöjade. Det var icke längre överkliga gestalter som rörde sig omkring honom, det var levande, jordiska människor. Nya vågor böljade genom honom, han såg sig omkring och när hans blick mötte den lilla servitrisens blev han röd och varm och fick en plötslig lust att prata med henne.

Och så hände det märkliga att Prekowsky blev bekant med den lilla servitrisen på nattkaféet. Han drev inte längre omkring om nätterna, han satt på kaféet tills det stängdes och sedan gick han hem och förlorade sig i musiken tills grannarna dunkade i väggarna och vicevärden hotade att säga upp honom. Och en natt stod han utanför kaféet och väntade på henne och han följde henne fram till den port där hon bodde. Irma hette hon, mörkt mjukt hår hade hon och hennes ögon liknade vårstjärnor. Prekowsky hade funnit vad han sökt, han förstod det nu. Och han försökte aldrig mer fånga förbipasserande kvinnors blickar.

På restaurangen märkte man förändringen. Det är en kvinna, sade servitriserna. Och de började utforska varandra. Men det var ingen som kände sig skyldig och då

förstodo de att kvinnan måste finnas någon annanstans. Prekowsky fortsatte att spela, han verkade yngre och manligare; på något sätt hade han förändrigats. Det var ingen som kunde tro att han var trettiosju. Tjugooåta gissade man. Prekowsky lät dem gissa. Han meddelade sig inte med någon utan spelade sina timmar, lyfte sitt gage, gick bort till kaféet där han väntade på Irma, berusad av sin kärlek. Vintern gick, det blev vår och sommar och vitmålade båtar kilade mellan öarna. Och en av dessa sommardagar fick Irma sin semester.

Första dagen åkte de till Djurgården där de dröjde sig kvar till femtiden; då måste Prekowsky till sitt arbete. Irma tyckte det var lite tråkigt men hon förstod honom ty hon var en förständig kvinna fast hon endast var tjugotvå år. Klockan tio väntade hon utanför restaurangen, det var en vacker kväll och de gingo bort till Fjällgatan och beundrade utsikten. Båtarna kommo tillbaka med glada människor, mäsarna gjorde lovar och himmeln var vackert blå. Och Prekowsky fick tillbaka sin sugande havslängtan.

— Havet, sade han, den som ändå vore där.

Irma kramade hans hand och utbrast:

— Du, vi far dit! Redan i morron! Jag har tretton dar kvar av min semester. Vi far ut till nån härlig ö och blir solbrända och friska!

— Men restaurangen, hur skall det gå med den?

— Strunt i restaurangen! Vi far ut!

Och Prekowsky föll, ty han var en man, och ett stort känslokomplex fick sin utlösning. Han struntade i restaurangen, de reste ut nästa dag vid notiden och fram på dagen öppnade havet sin väldiga famn mot dem.

Det var en vacker ö i själva skärgården och de hade slagit upp sitt tält vid en bukt där de kunde vara för sig själva. Det var soliga dagar, vildblommorna doftade, havet stänkte salt skum i deras hår och solen kysste deras kroppar. Prekowsky erinrade sig barndomsminnen från Gdynia, berättade episoder från båtarna och spelade bortglömda melodier. Irma blomstrade upp. Det var ett nytt liv för dem båda, de glömdde staden, restaurangen och nattkaféet. De skulle kunna bo på ön så länge som helst.

Om kvällarna sutto de nere vid stranden och sågo båtarna glida förbi. Båtar, fullsatta med människor; lövklädda, vitmålade, vackra båtar. Båtar som gingo mellan öarna, som gled in till staden och ut från den. Någon gång kunde en båt för rundturer angöra deras ö; sommarklädda människor sprungo omkring, skräpade ner efter sig och väsnades. Så försvunno de, det blev åter lugnt och paradiset återtog sin naturliga form. Det var en underbar ö.

Men en dag väcktes Prekowsky av att någon ropade på honom. En svettig fetlagd man stod på en sten några meter från tältplatsen och vinkade med en näsduk. Det var direktör Brundin, en av restaurangens stamkunder. — Hallå, Prekowsky, hallå, hallå! Leker ni kurragömma med oss eller vad är meningen? Vet ni inte hur vi sökt er de här dagarna? Nej, naturligtvis inte. Men — puh! — det kan ni skriva opp att vi har. Vi trodde minst att ni var död vid det här laget. Tänka sig, att ge sig iväg utan vidare! Det är en tråkig historia ni ställt till med! Han kom fram till läget, torkande sig i ansiktet med sin stora näsduk. Och i Prekowskys medvetande steg restaurangen med sina kunder, sin hovmästare och sina servitriser. Nu står det någon annan där och trakterar sin violin, tänkte han, nu är det definitivt slut med min anställning. Och han såg på Irma, som satt i tältöpp-

(Forts. å sid. 18)

VARGA- VINTRAR

Man har spått att den här vintern skall bli ovanligt kall och ännu är det väl ej för sent för att spådomen skall slå in. Skulle alltså så ske, att eftervintern blir så bister som spåmännen tror, så får vi väl krypa närmare våra värmeelement och kakelugnar och trösta oss med tanken att våra förfäder hade det bra mycket värre under gångna århundradens fimbulvintrar.

Enligt vad Statens Meteorologisk-Hydrografiska anstalt kan upplysa så har verkligt hårda köldperioder förekommit flera gånger. Nämligen åren: 1408, 1435, 1565, 1608, 1709, 1789, 1809, 1814, 1830, 1838, 1871. Av dessa var revolutionsvintern 1789 samt vintrarna 1809 och 1814 kallast i Sverige och vintern 1830 bjöd på den allra starkaste kylan på kontinenten.

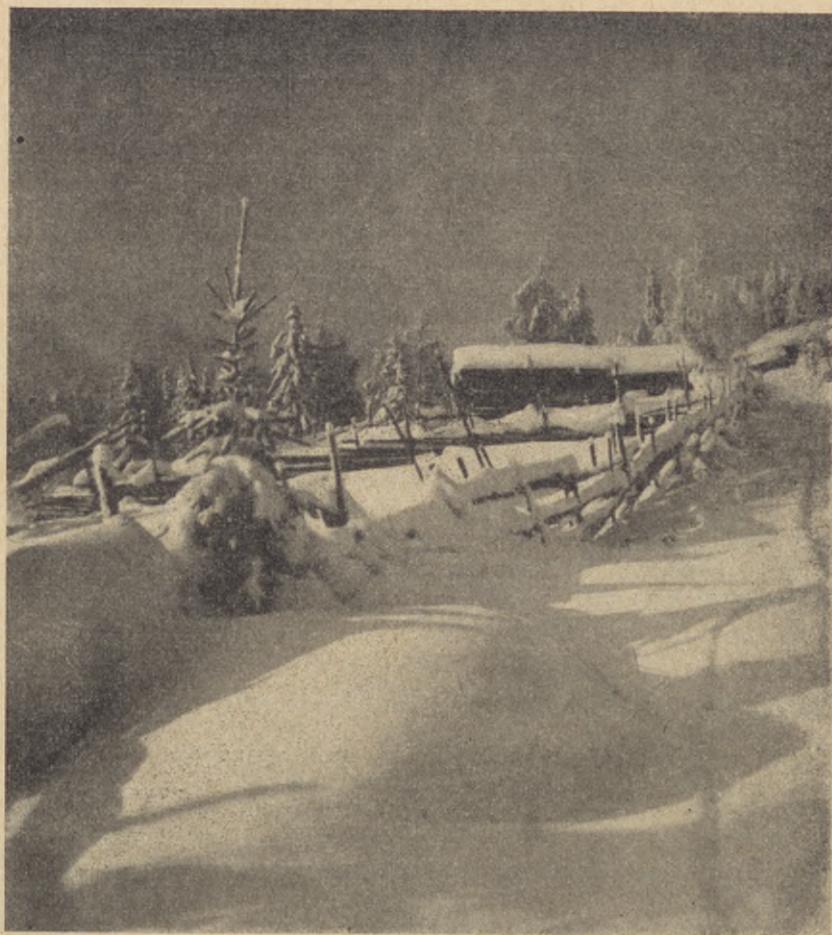
Den verkliga skräckköldens vinter var 1708—09, då en ihållande köldvåg drog fram över Europa från Norge ned till Svarta Havet. Enligt uppgifter från den tiden var nästan hela Kattegatt isbelagt. Man körde över Stora och Lilla Bält och Öresund och stora delar av Östersjön var fylld av packis. I Mellan-Europa fröso en mängd människor och djur ihjäl. I Venedig voro kanalerna isbelagda och på ryska stepperna veno höststormarna värre än någonsin.

Det var just denna vinter som Karl XII med den lilla svenska hären låg i Ukraina. Att döma av rapporter och brev från den tiden var tillståndet i hären förfärligt. Det finns i Heidenstams Karolinerna en skildring av en soldat som står på post utanför "Det befästa huset" i Ukraina, där Karl XII vistades under natten, och då kungen morgonen därpå kommer ut, står soldaten stel, orörlig, död. Han har frusit ihjäl. Det är ingen dikt.

"Vår marsch" — skriver en fänrik i sin dagbok för den 18 december — "fortsattes genom hela natten under en obeskrivlig köld, varigenom flera hundra man av regementena blevo skadade, jämväl över 90 stycken dödsfrusna, vilket jag med egna ögon såg, att dragon och ryttare satt på hästarna stendöda, havandes betseltygeln i handen, vilken de så hårt fasthöllo, att de ej kunde lösas, förrän fingrarna avskurits."

En korpral som berättar om svenska härens jul i Ukraina skriver: "Det var så kallt att oxen under oket föll ned och blev sten död, fåglarna som flögo i luften föllo ned på jorden och blevo döda. Ja, mången lärer minnas den julnatten..."

Året 1658 finns icke upptaget bland årtalen då kölden drog över Europa, ej heller var det någon särskilt kall vinter det året, men i Danmark smälde det till och blev kallare än på mycket länge — till stor tur för Karl X Gustav och den lilla

svenska hären. Och genom den köldknäppen vann Sverige Skåne, Halland, Blekinge, Bohuslän och mera till.

Sådana lokala köldvägor ha flera gånger dragit över Norden. Vintern 1783—84 på Gustav III:s tid, var ovanligt lång och sträng även i vårt land, medan det samtidigt på kontinenten var jämförelsevis mild temperatur. Läget var så mycket svårare som Sverige nått och jämt hämtat sig från de hårda hungeråren 1771—73. Ända till slutet av mars lågo sådana snömassor på vägarna att det var nästan omöjligt att komma fram med häst och släde. De enda som kunde forcera stigarna var ryttare och knappt de, berättar dåtida skildringar. Man fick sitta och svälta och frysa, var och en i sin by och en mängd människor dogo, de bokstavligen fröso och svulto ihjäl. Östersjö kusterna voro isbelagda till långt in i maj och insjöarna ända in i juni. Allt detta hämmade den spannmålsutdelning som regeringen satte i gång, och ingen säd kunde komma från utlandet. Mångenstädes sökte människorna uppehålla livet med bröd av bark och halm, ben och agnar. Man tillgrep till och med halmtaken på sina stugor till föda åt sig och kreaturen. Hela landsorten blev alldeles utmärslad och människorna blevo avmagrade till ytterlighet, slöa och känslolösa för allt utom det som kunde tjäna till föda. Det var den långvarigaste köld, missväxt och nöd som Sveriges folk genomgått under flera århundraden.

Hur man på allt sätt, även med de mest otjänliga medel, sökte uppehålla livet kan man förstå av att *C o l l e g i u m M e d i c u m* — den tidens medicinalstyrelse — fann sig påkallad att utfärda en varning att tillreda mat "av för hälsan skadelige ämnen såsom bark, mäsk, agnar, ollon, ben,

stötta eller brände, ljung- och linfrösknopp, sönderskuren halm, sågspån . . ." I stället tillrådde man folket att äta rötter av mjölkdistel och kardborre, kvickrot samt renlav och islandsmossa, vilka borde torkas, stötas eller malas till mjöl eller också tvättas och sedan kokas med mjölk och vatten. Dessutom rekommenderades hästkött samt köttet av allehanda vilda djur.

Den sista uppmaningen förefaller tämligen onödig. Nog jagade man och fiskade även i vinterkölden så långt möjligt var och mer än en strid med vilddjuren — varg, björn, lo — utkämpades icke endast för att skydda liv och lemmar utan för födans skull. Sådana vintrar äro rovdjuren närgångna, särskilt vargarna. Och än i dag kan det ju under stränga vintrar hända att vargen uppenbarar sig i närheten av byarna i svenska lappmarken.

1916 var en ovanligt kall vinter i Norrland, särskilt januari, då en temperatur av mellan 40 och 45 grader kunde noteras under nära en månads tid i Ångermanland och Jämtland. Lägsta temperaturen, 57 grader, uppmättes en januarmorgon i Ås socken strax norr om Östersund, en i allmänhet mycket kall plats.

Dix.

— ★ —

Musikern och lyckan (Forts. fr. sid. 16)

ningen med håret utslaget och med rosor på kinderna, och han erinrade sig nattkaféet där tobaksröken stod som en molnbank under taket. Det blir en snygg historia, fortsatte han att tänka, nu har jag ställt det vackert för oss. Men längre hann han inte i sin tankegång förrän Brundin fortsatte:

— Prekowsky gör klokast i att följa med tillbaka. Hovmästarn är förgrymmad, källarmästarn surar och servitriserna ha gråtit sig rödögda. Och vi stamkunder ha förklarar strejk tills ni kommer tillbaka. Direktörn vill sätta en annan i ert ställe men vi har protesterat. Det kommer ingen annan dit. Men då måste ni komma tillbaka genast. Förstår ni det, Prekowsky?

— Om två dar, svarade Prekowsky, då är det slut på Irmas semester.

Brundin hälsade på Irma och gratulerade båda till deras gemensamma lycka. Så företog han en ny attack. Den var så effektiv att både Prekowsky och Irma gävo med sig. Brundin avlägsnade sig och så sutto de för sista gången nere vid stranden och sågo ut över havet. Längst ut avtecknade sig konturerna av en fyr. En lustjakt gled förbi, stolt och smäcker som en svan. Från däckat hördes musik. Det var en vacker dag, en av de allra vackraste under hela semestern.

Fram mot kvällen följde de direktör Brundin in till staden. Och nästa kväll stod Prekowsky i restaurangen och spelade sina klassiska nummer. Han var solbrun och ögonen glänste. Gästerna klappade i händerna och nickade åt varandra, servitrisernas kinder glödde och hovmästarn stramad upp sig. Prekowsky hade kommit tillbaka. Och Prekowsky skulle stanna.

Dagarna ramlade iväg. Irma fortsatte på kaféet, sommarens rosor bleknade men hon var fortfarande vacker och mjuk. Till jul gifte de sig och flyttade samman. Det blev ett enkelt bröllop, men de voro mycket lyckliga och hovmästarn bjöd på middag. På nyårsaftonen gingo de till Skansen och hörde de Wahl läsa Nyårsklockorna.

— Det var vackert, sade Prekowsky efteråt.

Irma svarade inte. Hon visste att det fanns något mycket

Var så god nästa . . . (Forts. fr. sid. 12)

men det var ju omöjligt! Det behövdes minst en läkare till här. I kväll skulle han bört på middag igen — till borgmästaren. Frack, förstås — och så tal — tal på tal . . . skål, käre bror, roligt, att bror kom . . . tack, bror — ska ni gå redan . . .

Ah, detta var brackigheten, falsk nobless . . . detta var inte det sanna och rätta livet . . . Tänk om han vore lika ung som Jonsson, var 20 år och fick börja om livet . . . Unge Jonsson, tänkte han, han vet inte hur bra han har det. Snart skulle han få reda på, att han var frisk som en nötkärna och skulle få fortsätta med sin älskade idrott, som han visst satte högre än allt annat . . . ja, ja . . . det var åtminstone ett friskt intresse — ett sunt intresse.

— Lindgren och Fredriksson var det bara bra med, tänkte han vidare. Lindgren kunde nog få börja arbeta igen, det skulle han nog orka med! Kavernen hade gått ihop. Hade visst besvärligt med ekonomin, stackars sate, det hade hans fru talat om en gång. Kanske blev det bättre nu, om han fick börja arbeta igen. Fick förstås ta det lugnt i början . . . Dom hade visst en liten pojke i läroverket . . . och frun var söt . . . rar, tänkte han. Dom är nog lyckliga. Och Fredriksson, honom var det ingen fara med längre. Någon gas behövde han inte ta — det syntes ju tydliga förbättringar redan efter fjorton dagar. Han skulle väl också få träda i tjänst nu . . .

— Ska konsulinnan ha enskilt rum på sanatoriet, frågade syster, där hon satt böjd över formuläret. Hörde doktorn? Bussarna för ju ett sådant liv utanför. Orkar dom inte opp nån gång . . .

— Jo, jag hörde. Ja, jag tror nog, att hon ska ha det.

— Konsulinnan, ja, tänkte doktor Åberg. Hur skulle hon ta det här med fläckarna? Det syntes tydligt fläckar på båda lungorna. Det var slut med garden parties och fester för en tid nu, men det var väl bara bra — sådana som hon behövde litet motgångar för att inte förfalla alldeles . . .

— Orkar aldrig bussen opp? frågade syster än en gång.

Den här gången verkade det inte, som om det skulle gå. Bussen hade stannat mitt i backen, och chauffören var tvungen att backa nedför för att ta ny fart. Sakta backade den ned till ungefär hundra meter från backens fot, så högsta växeln, farten steg. Nu började backen, växeln över från trean till tvåan, och nu från tvåan till ettan! Skulle den klara det nu? Motorn var tydligen i dåligt trim, den hackade och väste . . . men den kröp sakta uppför i alla fall. Nu blev stigningen mindre brant, farten ökade redan, nu rullade den säkert. Snart var den uppe på krönet.

— Jo, syster, dom orkar alltid opp, sade doktor Åberg. Dom orkar alltid opp . . . alltid.

Syster stod åter i dörren. Den lilla huvan satt käckt på sned, håret stod som en gloria i solljuset och broschen från sjuksystems skolan glänste. Hon log, då hon sade:

— Varsågod — nästa . . .

vackrare och det var Prekowskys musik. Det berättade hon senare och Prekowsky slöt henne i sin famn och kysste henne. Och så spelade han för henne, spelade tills grannarna dunkade i väggarna. Då lade han från sig violinen, drog undan gardinen och bugade sig för nyårsstjärnorna, som lyste över staden. Han bugade sig tre gånger, ty han erinrade sig att så gjorde de i Gdynia.

Ester Sjöblom:

FYRTIOEN KATTER

För ett par år sedan gjordes det ett litet sensationsnummer av en gammal dam som hade elva katter. Grannarna var förtörnade, hälsovårdsnämnden rynkade pannan och pressen gnuggade händerna, gjorde bildreportage och kåserier. Ja, jag minns inte säkert, men jag tror att frågan om dessa missars vara eller inte vara förelades regeringen, och resultatet blev att den gamla damen fick behålla sina älsklingar, vilka numera troligen går omkring och ser hälsovårdsnämnden över axlarna och håller svansarna högt i vädret. Ty det är ju inte varje kisse förunnat att ha bekanta vid konungens rådsbord.

Jag följde affären med ett visst intresse, för just då hade vi själva precis samma antal kissemissar. Två honor med respektive tre och fyra ungar, samt två halvårsgamla hankatter. Och under årens lopp har det sammanlagt varit fyrtioen.

Historien började en dag för sex år sedan, då vår lilla dotter glädjestrålade kom hem och berättade, att de hade kattungar hemma hos en kamrat.

— De är så söta så, tillade hon en aning provokatoriskt, medan hennes lilla kära mun skälvde liksom av återhållen gråt. Ty hon kände väl sin pappas allt annat än vänliga åsikter om katter.

Men si . . . "världen spår, och Gud rår". Inför den älskade dotterns utsagda men ändå mycket bevekande bön smalt hans hjärta. Hon skulle få ta emot en liten kattunge.

Den var svart med vitt bröst och vita tassar, och eftersom den var femininum döptes hon till Mirran.

I början var allt frid och fröjd, ty Mirran var en snäll och renlig kattunge. På våra strövtåg i markerna följde hon oss som en hund. Men ibland blev dessa marscher litet väl tröttsamma. Då tog min make upp henne på sin axel, där hon trivdes som fisken i vattnet, strök kärvtänligt hans skäggiga kinder och spann. Det lilla livet genomskådade tydligen ganska lätt att det under masken av katthatare klappade ett hjärta som hade rum även för små kissar.

Om nätterna blev hon emellertid aldeles vild. Så fort vi lagt oss och lampan släckts började hon släpa omkring skor och tofflor, drog ihop mattor, flög upp i fönstret och välte ner blomkrukor eller klättrade högt upp i gardinerna. Men värst var det nog i alla fall, när hon gav sig upp och rumsterade i bokhyllan. Ja, jag försäkrar att det känns synnerligen pinsamt, när älsklingsförfattaren plötsligt dunsar in i skallen mitt i natten.

Fram i februari året därpå började en ny sida av kattägandets behag. Kattmusiken spelade upp utanför. Varje

natt hade vi opera på tomten. Ingen sådan där liten nätt och behaglig italiensk som t. ex. "Barberaren i Sevilla". Nej, en verklig paradopera med förstärkt kör och orkester. Något i stil med de mest skrällande Wagneroperorna. Det kvintilerades i alla tonarter, och ibland kunde man urskilja en verklig bravuraria exekverad med en bård hjältetenors alla finesser.

De första dagarna i maj kunde vi vänta Mirrans nedkomst. Orta hade min man och jag långa, allvarliga samtal sedan dottern gått till sängs. Naturligtvis skulle vi dränka ungarna så fort de var födda, inte tu tal om den saken. Mja — en kunde hon ju få behålla tills vidare, den skulle vi nog kunna skänka bort . . .

Så kom då äntligen den stora dagen. Vi vaknade av ett ljuvligt fågelkvitter från garderoben. Med spänning närmade vi oss, och där låg Mirran och spann. Maken steg in och undersökte förhållandena.

— Hur många? frågade jag bävande.

— En . . . två . . .

— Ja, då kan de ju få leva bägge två . . .

— Tre . . .

— Ja, varför skall den stackarn dö. Nej . . .

— Fyra.

— Är . . . är det inte fler nu?

Nej, det var bara fyra, och naturligtvis fick de alla leva. Tills vidare.

— Jag måste ju få teckna dem, sade min man.

Tills i slutet av juli hade vi dock lyckats placera ut ungarna i goda fosterhem, men dessförinnan hade de hunnit ställa till med en massa ofog.

Vid midsommar hälsade min gamle far på. Det blev sent och vi kom därför överens om att han skulle ligga över. Frågan var bara hur han skulle ligga. Slutligen blev det på golvet.

— Men kattungarna måste vi väl stänga in någonstans? undrade min make.

— Prat, skroderade fadern.

Men på natten vaknade vi av ett herrans oväsen, som plötsligt kulminerade i orden:

— Förbannade kräk!

Saken var den att fadren hade stora mustascher som skakade särdeles lustigt när han snarkade. Och naturligtvis hade inte de små levnadsglada raringarna kunnat mostå frestelsen. Mustascherna var för dem en lustig leksak, och att sedan den främmande jättens ansiktshud inte tålde deras klor, kunde väl inte de lastas för.

Ja, på så sätt gick det sedan år efter år. Men de senaste tre åren har Mirran fått en kull även på hösten. Jag är förtvivlad. I synnerhet när min man i missriktat skämtlyne räknar ut hur många katter vi skulle haft om alla fått leva och ha hälsan. Resultatet blir någonting på femhundra. Och om tio år skulle det visst bli lika många tusen. Man erinrar sig osökt Heidenstams "Önskevisan".

— — —
Ur varje paket om julen

ur varje säck som på vinden hang

ur varje sak som blev stuln

en krokig katt över armen sprang . . .

Naturligtvis kan ingen av oss dränka kattungar. Så länge de inte är födda invagar vi oss i de fagreste förhoppningar.

— Den här gången dränker vi dem, heter det alltid. Det går så lätt om det görs genast.

Men när de vackert och väl ligger där blir situationen en annan. De små hjälplösa kräken är verkligen söta. Ingen av oss vill då längre ödelägga idyllen i vedkorgen. Det ödelägges och förstöres minsann tillräckligt ändå i vår onda värld.

Så står vi där med våra kattungar. När de inte avlivas, måste de ju placeras ut någonstans. Vi sätter igång med kattpropaganda. Folk bjuds hem, tråkiga människor som vi annars aldrig skulle titta åt. De gödas med goda middagar, vin och cigarretter, medan kattungarna får visa sina mest hjärtnypande konster. Fullkomligt hänsynslöst går vi in för parollen: En katt i varje svenskt hem. Och vanligen lyckas det. Fast jag måste bekänna att kattbehovet är ganska tillfredsställt i vår trakt. Därför har maken på senaste tiden måst tillgripa mera bedrägliga propagandametoder. T. ex. en liten lapp på den offentliga anslagsplatsen vid busstationen.

Den numera så sällsynta äkta svenska huskatten **Felis Domesticus** tros allmänt vara utdöd. **Fel.** De raraste ungar av rasen kan alltjämt erhållas gratis hos

Men ibland händer det att en katt kommer tillbaka. Av någon anledning vantrivs den på det nya stället, och så återvänder den till sitt gamla, kära och trivsamma hem.

På så sätt har vi fått Pärlan. Hon har blivit bortskänkt tre gånger men alltid återvänt. På så sätt har vi också fått Skägget och Kamante. Två förtjusande hankatter, fullkomliga skönheter och naturligtvis omöjliga att skicka i döden.

Skägget har fått sitt namn av den svarta fläck han bär under hakan. Han är en av de största katter jag sett. Mycket trofast och vänlig, låter sig gärna smekas och är på det hela taget mycket lik urtypen av en svensk bondpojke med sin trohjärtade uppsyn. Annars är hans mest framträdande egenskap en omätlig aptit. Han äter precis vad som helst, även rabarberkräm.

Kamante är döpt efter negerpojken i Karen Blixens "Afrikansk pastoral". Han är helt och hållet svart. Endast ögonen lyser som bärnstenskulor i huvudet. Och han är lika strong och obegriplig som den lille negerpojken i boken. Han är född aristokrat och beblandar sig inte med främlingar. Därför har han oförskylt fått namn om sig att vara lömsk.

Ingenting är mera felaktigt. Kamante är i grund och boten god som guld. Högdragenheten bara klär honom, ty den har något av spansk grandezza över sig.

Det där talet om att katter är lömska hör man ofta. Bäst som de vänslas klöser de, heter det. Katter har nämligen den egendomliga vanan att vilja "sätta i klorna" när de är riktigt vänliga. Den som då blir rädd och drar handen till sig, blir naturligtvis klöst utan att katten menar det eller över huvud kan rå för det. Ingen av oss har någonsin blivit riven.

Ja . . . min make förstås. Han hade lärt Skägget och Kamante att klättra upp på hans axel. Det tyckte de var väldigt skojigt. Men så hände det en gång att de gjorde så när han inte hade en tråd på kroppen. Katterna sprang och lekte, och rusade plötsligt uppför ryggtavlan. Oj, oj, vilket liv det blev. Då var inte katterna många styver värda, men de klarade sig genom att försvinna under kökssoffan till det värsta gått över.

Pärlan har också fått en olycksalig passion för min makes penslar. Långa stunder kan hon sitta och avvakta sitt till-

(Forts. å sid. 22)

Hur de började...

II.

AUGUST SÖDERMAN

Johan August Söderman föddes den 17 juli 1832 i ett hus vid Jungfrugatan i Stockholm, där även en, nu tämligen illa medfaren, stenplatta med inskription finnes uppsatt. Fadern var orkesteranföraren och vådevill-kompositören Johan Wilhelm Söderman, anställd vid Mindre Teatern och Södra Teatern. I yngre år var gossen ovanligt håglös och olärlig och visade ej heller några vidare anlag för musik, varför han enligt tidens sed sändes till sjöss. Emellertid insjuknade han i Bremen och fördes hem. Han sattes nu i ett pianoinstitut, där han i början var omöjlig, men så en dag fick han en s. k. Lidnersk knäpp. Trögheten och slöheten förvunno, han blev livlig, glad och fick en stark arbetslust. På kort tid hade han gått om alla sina kamrater.

Vid aderton års ålder ergagerades han av den bekante teaterdirektören och framstående skådespelaren Edvard Stjernström såsom orkesteranförare vid hans resande teatersällskap.

Nu började han skriva sina första verk, bland vilka musiken till Zakarias Topelius då nyutkomna historiskt-romantiska skådespel Regina von Emmeritz blev särskilt varmt mottagen.

Vintern 1856—57 hjälpte Stjernström honom till att i Leipzig studera kompositionen. Det var nu han gjorde bekantskap med Richard Wagners musik och av hans verk mottog de starkaste intryck. Återkommen till Sverige fick han anställning vid Södra teatern i Stockholm och fortsatte att komponera. Under denna tid erhöll han mästarediplomet för instrumentation, vilken alltid varit en av hans starkaste sidor.

1860 kallades han till hovmästare vid Kungl. operan samt till kapellmästare. Det är vid denna tid han komponerar musiken till Frans Hedbergs "Bröllopet på Ulvåsa" samt den märkliga Ouverturen till "Orleanska Jungfrun", vilken — har det framhållits — icke torde överträffas av någon svensk Ouvertyr och av högst få berömda utländska.

Vid alla högtidliga tillfällen anmodades Söderman skriva musik och lyckades att åt även ganska efemära akter förläna ett starkt drag av personlighet och originalitet.

Vad som emellertid gjorde honom mest känd och uppskattad var hans musik till Björnsons "Digte og Sange", baladcykeln "Värvingen" samt den praktfulla körkompositionen "Ett bondbröllop". Även hans egendomliga och klangsköna katolska mässa samt hans andliga sånger anses av stort värde och äro liksom all hans musik präglade av stor färgrikedom och intensitet. I koloriter var Söderman en mästare.

Hans verk uppgå till 172 stycken, vilket i betraktande av hans korta livstid är en rätt ovanlig rikedom. Han dog nämligen redan 1876 vid endast 44 års ålder.

August Söderman anses på samma gång som en av de allra yppersta av svenska tonsättare även som en av de mest nationella. Det finns ju även andra utpräglade nationella, Peterson-Berger och Alvéns t. ex., men hos Söderman går den svenska tonen igenom i nästan alla hans verk. Hur klingar den icke i det praktfulla Bondbröllopet! Det är verkligen i första satsen: "När solens klara strålar på himlen stiga opp" en högblå sörmländsk junistämning. Man liksom känner doften av midsommarblomstren, och små rökstrukna stugor, blåa insjöar och mjuka dungar draga förbi ens syn. Koralen i den lilla lantkyrkan ger också en mycket svensk ton.

Så kommer tredje satsen med "Önskevisan" och då är man mitt inne i den stampande och flåsande bonddansen och den är svensk så det förslår i sin klämmighet och brist på grace.

Bondbröllopet uppfördes första gången den 17 februari 1869, då Karl XV ville visa Uppsala för sin svåger, kronprins Fredrik av Danmark, väckte allmän förtjusning och hälsades såsom en svensk nationalskatt.

Eller tag marschen till "Bröllopet på Ulvåsa", vartill Söderman lär ha fått uppslaget vid en middag på Stallmästargården, då man väntade på maten och han litet otålig stod och trummade på fönsterrutan. Den har en gammalsvensk stämning av aldeles särskild styrka.

Även andra av hans verk ha blivit synnerligen populära och leva med oförminskat liv t. ex. soloballaden "Kung Heimer och Aslög" till Frans Hedbergs dikt. Även den stora

Tuberkulosen på frammarsch i England.

Vid ett sammanträde i underhuset har medlemmar ur alla partifraktioner behandlat de allvarliga problem, som vintern för med sig för de tusentals utombade Londonborna, vilka leva under mycket svåra förhållanden, och man riktade en vädjan till hälsovårdsministern om snabbare hjälpåtgärder.

Robertson, som är representant för den av bombkriget svårt härjade Londonförstaden Streatham, förklarade att det här var fråga om en kapplöpning mellan reparationsarbetena och epidemierna. Tiden är icke på vår sida, utan i stället på sjukdomarnas. Tuberkulosen är på snabb frammarsch i samhället, och apoteken hinner knappast expediera de massor av recept som strömma in. Folket lever under fruktansvärda förhållanden. Han krävde att ansvaret för reparationsarbetena skulle läggas på någon ytterst energisk man, t. ex. lord Beaverbrook.

Tuberkulosen härjar svårt bland Frankrikes ungdom.

I detta krig ha Europas barn varit mer direkt utsatta för tyskarnas förföljelser och stridens återverkningar än under det förra världskriget. När stunden är inne att sammanräkna de små krigsoffrens antal kommer man att stå inför en fruktansvärt hög siffra. Spädbarn likaväl som barn i uppväxtåren ha skoningslöst massakrerats i Polen och Ryssland. Otaliga barn ha dött under bombardemangen eller av svält och umbäranden. Barn i alla åldrar ha deporterats från de ockuperade länderna till Tyskland. Hur de sistnämndas öde gestaltat sig, vet man icke ännu, men det är otänkbart att dessa barn, vilkas föräldrar redan voro dödade eller deporterade, blivit väl behandlade i fångenskapen.

En fransk advokat har skildrat deportationen av barn från Drancylägret, där

han själv suttit fängslad i 15 månader. Från och med augusti 1943 blev en tysk vid namn Brunner lägerchef och därmed började massdeportationen av barn och fullvuxna. Bland det sista Brunner hann med var att "häkta" 500 småttingar i åldern 1—15 år i barnkolonierna i Vauquelin, Seorétan, Rosiers, Louveciennes, Montreuil och Neuilly. De fördes först till Drancy och därefter till sorteringslägret i Auschwitz, där fångar klasserades efter sina arbetsmöjligheter — man har svårt att se vilket arbete två- och treåringarna kunde hjälpa tyskarna med.

Från alla Europas länder komma liknande beskrivningar på tyskarnas grymheter. Rapporten över barnens hälsotillstånd äro icke mindre skrämmande. Förstörda nerver och onormal utveckling av skelettet äro vanliga företeelser bland barnen. Tuberkulos härjar svårt i det uppväxande släktet. Enligt professor Valery-Radots senaste rapport över hälsotillståndet i Frankrike har mer än 40 procent av ungdomarna i åldern 14—20 år angripits av denna svåra sjukdom och icke mindre än 70 proc. av 20- å 25-åringarna.

"Övernattssanatorium" i Sovjetunionen.

Övernattssanatorium för fabriksarbetare är en ny form för social omvårdnad i Sovjetunionen. Sådana arbetare, vilka t. ex. har en lungsjukdom som inte hindrar dem att utföra ett visst arbete, men dock skulle ha nytta av viss vård under läkaruppsikt, kan få vistas här på eftermiddagen och över natten. Alla som kommer till sanatoriet undersökes först mycket noggrant. Sedan får de den vård och diet som de behöver.

På övernattssanatoriet åter arbetarna middag och tillbringa sedan kvällen med sällskapspel, musicerande, läsning eller vad de kan ha lust till. Omvårdnaden av sanatoriepersonalen och läkare är förstklassig.

Kvinna avslöjar "förklädd" bacill i tuberkelkriget.

Upptäckten av ett hittills okänt slag tuberkelbaciller, som gett en viktig ledtråd vid sökandet efter ett effektivt va-

pen mot den över hela världen spridda sjukdomen, tillkännagavs av den kvinnliga vetenskapsmannen dr Eleanor Alexander-Jackson vid Newyorks vetenskapsakademis årsmöte. För upptäckten, som gjordes efter tio års grundliga studier, har dr Jackson tilldelats Cressy Morrison-priset, vilket härmed för första gången gått till en kvinna.

Det virulenta slaget av tuberkelbaciller existerar i form av stavar, försedda med ett segt skal, som gör dem syrebeständiga och kräver en viss färgning för att bacillerna skall bli synliga under mikroskopet. Även andra typer är kända, som de "nyonsyrebeständiga", vilka upptäcktes redan år 1900, men den roll, som dessa former spelar vid förökningen av den virulenta bacillen, är ännu oklar.

Dr Jackson har utexperimenterat en ny färgningsteknik, som har avslöjat existensen av en "zoogleal" form av tuberkelbacillen, vilken består av en större klotrund kärna omgiven av eller insnarjad i ett formlost ämne.

Genom elektromikroskopisk fotografiering har vidare kunnat påvisas, att de zoogleala formerna under gynnsamma betingelser är i stånd att återgå till stavform och vice versa, vilket innebär, att tuberkelbacillen kan anta en förklädnad — något som hittills ej observerats.

Denna upptäckt torde sprida ljus över orsaken till det iaktagna försvinnandet av de syrebeständiga bacillerna under förloppet av en del tuberkulösa infektioner. Förmodligen beror detta försvinnande på att bacillen döljer sig under sin zoogleala förklädnad, i vilken form den kastar sitt sega skal men samtidigt torde bli mera sårbar för inverkan av kemikalier.

Tuberkulosen har ökat enormt bland Belgiens svältande barn.

Hjälperksamheten i det befriade Belgien ägnas i mycket stor utsträckning åt att söka rädda Belgiens barn, som ju varit mycket illa. Tuberkulosen har ökat med 43 procent, och barnen är så svårt undernärda att många fått men för livet. Fortfarande ligger ju Belgien i krigszonen, och det är svårt att ordna transporter dit, men livsmedelssändningar kan ändå nå landet.

körballaden "Die Wallfahrt nach Kevlaar" med dess gripande tonfall lever.

Vad August Söderman under sin korta livstid hann med är nästan otroligt: dramatisk musik, instrumentalmusik, andlig körkomposition, världsliga körverk, romanser, visor och sånger, ballader och kantater, tillsammans såsom förut nämnts 172 verk.

Han var en enkel och okonstlad natur, vek och drömmande. En skarp arbetsmänniska, ryckvis, men så kunde han också lata sig ibland — då han oftast fick sina bästa ingivelser. Bäst trivdes han ute i skärgården på sitt kära Eknö i Furusundstrakten med dess feta aborrar. Han var en passionerad fiskare liksom en skicklig kock och icke så litet gourmand. Under hans soliga fiskurer kom ofta uppslagen till flera av hans bästa kompositioner.

Fyrtioen katter (Forts. fr. sid. 20)

fälle. Så smyger hon försiktigt upp på bordet och huggar dyrgripen, med vilken hon försvinner under någon möbel. Där sitter hon sedan och tuggar omsorgsfullt bort alla stråna.

Hon vet dock så väl att hon gör orätt. Det sjuka samvetet avspeglar sig i varje rörelse, när hon stört dyker med en pensel i munnen. Men likt den som en gång fått smak på kokain drivs hon av ett oemotståndligt begär. Varken goda ord eller stryk hjälper.

Mirran har på sistone börjat skriva på maskin. Ofta vaknar vi om nätterna vid att någon hamrar på tangenterna, och när vi då tänder sitter Mirran där med skuldmedveten uppsyn. Vad månne bliva av den katten?

Fritz Stenlund:

"Fimpen"

Han fick aldrig heta annat än Fimpen, fastän han hade ett så pass aktat namn som Karlsson. Och varför han bar sitt öknamn ska jag förklara här nedan:

Han hade slitit ont i unga år. Som femtonåring rymde han till sjöss undan en hårdhänt husbonde, som städslat honom som lilldräng. Det fanns inte en hamnstad i hela världen, som inte han besökt, och han hade arbetat på alla slags fartyg från moderna oceangående motorfartyg ned till en kinesisk djonk. Sådant ger livserfarenhet, men det sätter också märken på karaktär och utseende. Nu var han stadgad karl på sextio år och hade stannat i land. Därmed började också lyckan le mot honom. Han gifte sig med en änka, som ägde ett ölkafé, och därmed blev han husägare och förmögen. Hon dog och lämnade alla sina ägodelar i hans händer. Nu går han omkring finklädad varenda dag och njuter av att se, hur hans förmögenhet växer, utan att han behöver lägga två strån i kors för den sakens skull.

Han skulle kunna ha varit nöjd med livet, om inte det där med öknamnet och därmed sammanhängande omständigheter varit. Saken var den, att han aldrig kunde gå förbi en cigarettstump, som låg på gatan, utan att ta upp den och stoppa den i fickan. Han behövde inte ha den men en inre makt tvingade honom att ta den. Det hade blivit en mani hos honom.

Som alltid i dylika fall låg det en tragisk historia bakom. Han berättade saken för mig en dag, när jag träffade honom på kaféet.

Under förra världskriget hade han tagit hyra ombord på ett engelskt fartyg. En svart vinternatt när det blåste full orkan, gick båten på en mina och sjönk inom några minuter. Det var någonstans i höjd med Orkneyöarna. Fyra livbåtar sattes i sjön, men för Karlsson fanns det ingen annan plats än på en däckslucka. Och det var på sätt och vis tur

för honom, ty de fyra båtarna försvunno spårlöst. Hur länge han legat och drivit i sjön kunde han inte hålla reda på, men han vaknade emellertid på ett sjukhus i London. Då hade han blivit vithårig trots det, att han inte var stort mer än tjugofem-år gammal.

Därpå följde ett par år, som totalt äro bortstrukna ur hans medvetande. Han hade tappat minnet och visste inte själv vad han hette eller var han befann sig. Uppvaknandet skedde en gång, då han mötte en skolkamrat på en hamnkrog. Då visste han inte, vad han haft för sig under de gångna åren. Det skulle emellertid klarna så småningom, ty var han än gick i hamn kvarteren kom det folk till honom och frågade:

— Nå, kamrat, har du några fina fimpar i dag?

Då fick han klart för sig, på vad sätt han försörjt sig.

Han hade sysslat med att "picka snarp", som det heter på engelska. Översatt betyder det "plocka fimp". I de stora världsstäderna finns det människor, som syssla med sådant. De äro utrustade med en käpp, i vilken de satt en spik, som de spetsa cigarettstumparna på och ta upp dem från gatan. Papperet tas sedan bort och tobaken säljer plockaren till hugade spekulanter, som det finns gott om i världsstädernas slumkvarter.

Nu sutto Fimpen och jag som sagt på ett kafé och pratade om ditt och datt. Han är en intressant människa, som säkerligen skulle göra sig ett namn som äventyrsförfattare, om han gav ut sina minnen i bokform. Och han är pigg och vaken och följer noga med vad som händer och sker runt omkring honom.

— Det där som jag berättade om min fimplockning, är nu ett överståndet stadium, sade han. Jag har arbetat bort den där fula ovanan. Och vad ska jag med cigarettstumpar till, jag som inte röker!

— Det var ju skönt, att du kommit ifrån det där, sade jag.

— Ja, det känns befriande. Tror du till exempel, att jag förr kunde se så många fina fimpar ligga här på askfatet utan att ta dem och stoppa dem i fickan? Nej minsann!

Och han log vid tanken på sin numera övervunna svaghet.

Vi betalade vår förtäring och bröto upp. Ute rädde strålände solsken och luften var kall och ren. Vi sneddade över Stortorget och gingo förbi Börsen. Då stannade han plötsligt, böjde sig ned och tog upp någonting från marken.

— Titta vilken fin fimp, sade han. Äkta amerikansk Chesterfield!

Och med ett lycksaligt leende lät han cigarettstumpen glida ned i fickan.

När jag skildes från honom, stod jag länge och följde honom med blicken. Gång på gång tog han upp en stump. Han levde kvar i det förgångna trots det, att han gjort allt för att komma undan från det. Men det finns själsintryck, som man aldrig kan bli kvitt. Tusentals olyckliga människor bakom galler och stängsel äro levande bevis därpå.

Ett och Annat

Vår julpristävlan

är nu avgjord. Den hade som vanligt samlat ett stort antal deltagare — dock inte så många som vanligt. Var uppgiften för svår?

Det gällde som bekant att ur den rörande novellen "Den fagra Hildegard" av magister Gösta Knutsson framleta sex bevingade uttryck, som voro dolda i texten och att tala om från vilka stora män desamma härstammar.

Lösningen var följande:

Spalt 1, rad 27—28	Allting flyter (Heraklitos)
1 31	Mera ljus (Goethe)
2 8	Och likväl rör hon sig (Galilei)
2 24	Även Du Brutus (Julius Caesar)
3 5—6	Jag söker en människa (Diogenes)
4 11—12	Staten, det är jag (Ludvig XIV)

Förste pristagare

blev G. Henriksson, Dragarbrunnsgat. 24, Upsala, som insänt den först öppnade rätta lösningen. Han erhåller alltså 75 kr. kontant.

Andra pris (25 kr.) gick till Alfhild Johansson, S:t Sigfridsgatan 29, Göteborg, tredje pris (15 kr.) till frkn Nea Westberg, Bergsgatan 3, 2 tr., Stockholm, och fjärde pris, (10 kr.) till ing. Evald Hansson, Bondegatan 63¹, Stockholm.

De tre tröstprisen (Tidskriften Status gratis under 1 år) tillföll Lennart Asp, Bergsgatan 9 nb., Stockholm, Karin Ekberg, Box 124, Järvsö och Vera Nyström S:t Paulsgatan 8, Stockholm, i nu nämnd ordning.

Gammal god

Följande historia är gammal men bra ändå:

Rödfärgsmålaren Grannas Anders från Rättvik stod en gång mitt uppe i sin ämbetsutövning, som i detta fall bestod i att stryka ett staket i Mora. Då fick han se Anders Zorn komma gående — och lade ned penseln. På Zorns fråga varför han gjorde så, svarade Grannas Anders:

— Jo siddu, ja vill int lär ut konsta!

Det är lätt att komma av sig

Johansson hade tigit på alla möten i sin fackförening, men nu hade han beslutat sig för att han skulle bli oppositionell. Han förberedde sig mycket väl och så kom den stora dagen. Diskussionen i huvudfrågan som gällde en riksomfattande fråga började och efter mycken tvekan begärde Johansson ordet. Så kom hans tur. J. reste sig i bänken och började i stor stil:

— Vi leva i ett tidevarv, hm, hm . . .

Därmed var det slut. J. hade glömt hela sitt stort upplagda anförande.

— Vi leva i ett tidevarv . . . å dä' ä' dä som retar mej.

Johansson yttrade sig aldrig mer.

*

Syndapengar

En köpman i en Hälsingesocken hade lejt en målare, som gjorde ett gott arbete åt honom. Då målaren var färdig och nämnde vad han skulle ha för sitt arbete, tyckte handlaren att det blev väl dyrt. Då han stod där med portmonnän i näven för att betala, frågade han därför målaren:

— Du tar väl inga syndapengar nu?

— Nää, sa målaren och vinkade avvärande med handen — dä brukar jag aldrig göra. Är det så, att du inte har några andra, så kan jag gott vänta till efter påsk med betalningen!

*

— Berätta litet om er själv, fröken.

— Ack, det är inte så mycket att berätta.

— Ni kan väl åtminstone tala om ert telefonnummer.

Ett
HÖGISOLERAT
hus blir mera trivsamt!

HAGA-HUS

K Ö P I N G

Telefon 957 - 1157.

Avdeln.-kontor i Stockholm.

Telefon 30 63 16.

Genomskådad

— Vad skulle du göra, Herbert, om jag plötsligt dog?

— Ja, jag antar ungefär detsamma som du skulle göra om jag dog, Emma lilla.

— Jaså, du går och tänker gifta om dig! Och det kallar du kärlek?

*

Beredskapsmönstring.

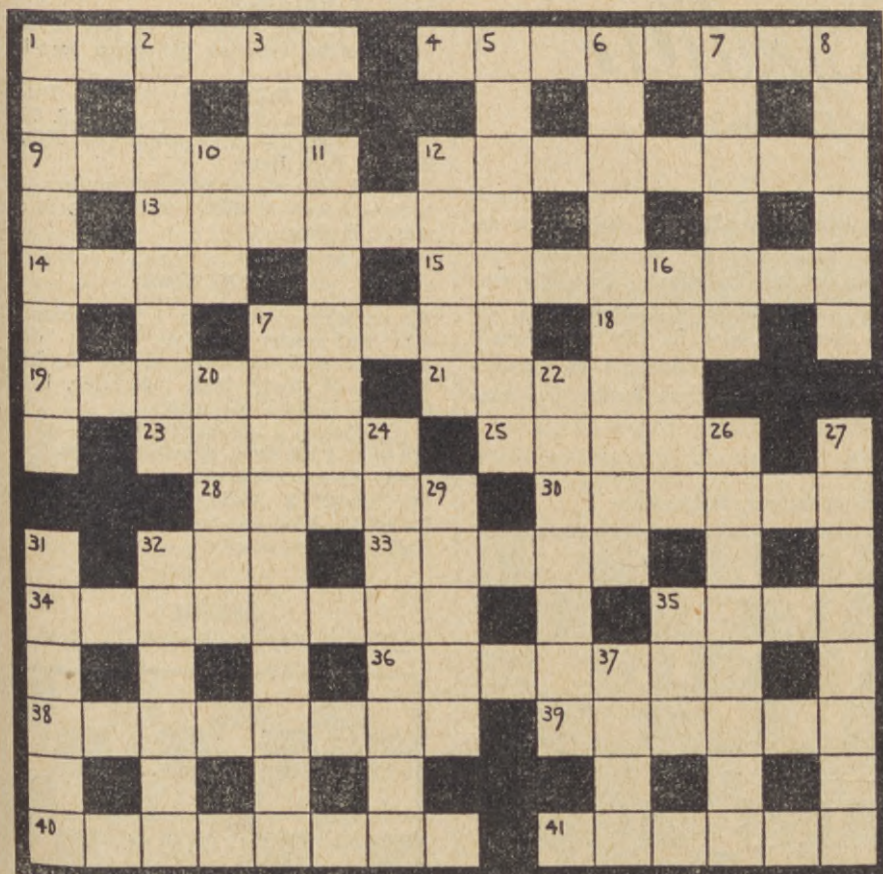
Bland kristidens blanketter var den s. k. beredskapsmönstringen inte lättast att fylla i, och många spår av intellektuell möda skönjas i det nu ordnade och arkiverade beredskapsregistret. Under rubriken Yrke eller sysselsättning skriver en äldre dam: "Lever på räntan av ett mindre kapital".

Under rubriken Sjukdom el. lyte har en bohusländsk bondhustru plitit: "Det vänner och vrir i höfta när jag går".

En landsfiskal har hjälpt en hel massa pojkar i sitt distrikt att klara blanketten, och för dem alla har han som yrke eller sysselsättning skrivit: "Yngling".

I det här sammanhanget påminner man sig bl. a. den ansökan om smör-rabattkort, på vilket en kvinna såsom ömmande omständigheter skrivit "Gammal, halt och ogift".

KORSORD Nr 2

VÄGRÄTA ORD.

1. Namn i näs- och hatsammanhang. (6)
4. En skatt inom svarta pärmar. (8)
9. Vad sker vid kohandel? (6)
12. Gör hovslagaren när Pålle ska ha nya skor. (8)
13. Visas inte av den tystlåtna. (7)
14. Ha vi inte haft för gott om i vinter. (4)
15. Vårdshuset Vita Hästen. (8)
17. Äro Aldous Huxleys kommentarer till nutidskulturen. (5)
18. En konserveringsmetod. (3)
19. Inte elda för —! (6)
21. Vicken ois! Haru hö! (5)
23. Mobiliseras av högtidstalare. (5)
25. Brukar inte bordet på en tredje-klassrestaurang. (5)
28. Dam med sinne för tidens allvar. (5)
30. Tredje graden. (6)
32. Uschlit — i den här, sa västgöten, tvätta papperskragen. (3)
33. Kolonister på fågelberg. (5)
34. Man ska inte ropa hej förrän man grävt en grop åt andra. (8)
35. Har nyligen sagt ja. (4)
36. Pessimist. (7)

38. "De tunga cylindrarna snurrar och diglarna dunka i takt och hela byggnaden surrar och skälver för pressarnas makt". (8)
(Sten Selander)
39. Till sådan hör en sil. (6)
40. En gammal bekant på lokalen. (8)
41. Den klockan är ofta stående. (6)

LODRÄTA ORD.

1. Det är ingen högre rätt. (8)
2. Lösa korsord tills solen rinner opp (8)
3. Kommer ej från Röda kvarn. (4)
5. Är Danmark ett, mejeristiskt sett. (8)
6. "De hade vita blommor i håret och psalmbok och näsduk i hand; deras långa klänningar slogo när blåsten tog dem ibland". (10)
(Bo Bergman)
7. Här är något som hör till en servitör. (6)
8. En gjutform av järn. (6)
10. Eld på berget. (3)
11. Figur i vida kläder med stora knappar och mjölvit i synen, senare omformad till en elegant och svärmisk älskartyp. (7)

12. En kväll med andlig kontakt. (5)
16. Mänskligt anagram på rasko. (5)
17. Nödortförlig spis under normala förhållanden. (10)
20. Bör vara kamordnad. (5)
22. Vad är en robot? (7)
24. Han skildras bäst av Ivar Lo-Johansson. (8)
26. Cyklon och massaker. (8)
27. Jan är med i detta. (8)
29. Friar man på. (5)
31. Läkarens ord om patientens tillstånd. (6)
32. Promenadplats för upp- och nedvända flugor. (6)
35. Jobb och placering. (3)
37. En flicka med bricka. (4)

LÖSNINGAR

till korsord nr 2 skola vara oss tillhanda senast den 15 mars. Två pris utdelas på resp. 10 och 5 kr. Lösning i aprilnumret.

På förekommen anledning påpekas att varje tävlingskuvert får innehålla endast en lösning liksom att varje tävlingsdeltagare givetvis inte äger rätt att insända mer än ett tävlingskuvert. Glöm ej att märka kuvertet "Korsord nr 2".

Lösning till Julkorsordet 1944.

P	Z	R	S	L	A	S	K	J	U	T	S
R	S	D	U	U	R						
A	S	P	L	S	V	P	H	L	T	C	R
N			D	E	E	G	G	K			
N	O	T	T	E	R	R	A	R	H	E	T
U			E	B	B	I	D	A			O
B	E	S	T	J	R	P	E	N	G	A	R
B	N								R	G	
G	R	O	D	A				G	L	O	G
L		V	I	S	E	K	N	U	T	A	
A	B	I	S	K	O	R	O	S	E	T	T
S	T								N	A	

Första pris, 25 kr. gick till Lars Sandwall, Strandvägen 29¹, Stockholm, andra pris 15 kr., till John Andersson, Avd. C., Hässleby sanatorium, och tredje pris, 10 kr., till tjänsteman Lars Bergqvist, Riksvägen 20, Enskede.

— ★ —

Inte sämre

Samtal mellan två småpojkar vid ett plank:

— Min pappa är så lång, att han kan se över planket, du.

— Det kan min pappa också, när han har hög hatt på sej.

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

INTERNATIONELLA TURNERINGEN

i Stockholm under jul och nyår i Wasa Schackklubbs regi blev en ny framgång för den arrangerande klubben i såväl schackligt som publikt hänseende. Fem utländska mästare deltog, nämligen Böök, Finland, Henning, Norge, Laurine, Estland, Kupferstick, Danmark, och Vaitonis, Litauen. De fyra sistnämnda vistas i Sverige som flyktingar. Dessutom voro sju svenska spelare inbjudna. Resultatet blev att Böök och Folke Ekström delade första pris med Gösta Stoltz på tredje plats. Den finske mästarens insats är synnerligen god i betraktande av att han under snart sex år på grund av kriget varit borta från tävlingsschack.

Vi återge här ett vinstparti av Böök från turneringen. Det ger visserligen ingen belysning av finnens verkliga förmåga, ty just när själva kampen skall till att börja inträffa en s. k. "kortslutning". Partiet hör snarare hemma bland schackkuriositeterna.

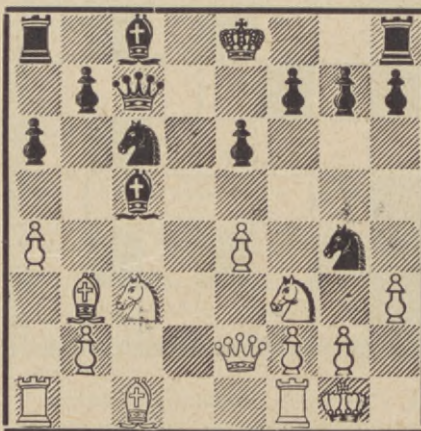
Damgambit.

A. Bergqvist	E. Böök
1. d2—d4	d7—d5
2. c2—c4	d5×c4
3. Sg1—f3	a7—a6
4. e2—e3	Sg8—f6
5. Lf1×c4	e7—e6
6. a2—a4	c7—c5
7. 0—0	Sb8—c6
8. Dd1—e2	Dd8—c7
9. Sb1—c3	Lf8—e7
10. d4×c5	Le7×c5
11. e3—e4	Sf6—g4

Hittills har spelet följt normala och teoretiska banor. Det vill säga svarts senaste drag är varken normalt eller teoretiskt, snarare en någon tivelaktig manöver, som skulle besvaras med 12. g3. Vad som nu följer är rätt sensationellt därigenom att det händer i en mästarturnering. I klass fyra kunde det vara förklarligt!

12. h2—h3??

Ett praktfullt förbiseende.

Ställning efter 12. h2—h3.

12. — —

Sc6—d4!

Punkt och slut.

Julpristävlingen avgjord.

Resultatet av julpristävlingen blev att sju tävlande lyckades uppnå alla rätt, medan ett betydligt större antal ådragit sig "bock i kanten". Den originella uppgiften nr 1, där vits kung i rätt tid hinner ställa sig patt på a1, drog ned poängen för många lösare. Det vackra 1Tb5 i nr 2 lyckades de flesta finna, medan den dolda remivarianten i nr 3 undgick några. Flera lösare fann heller inte den snabbaste vinstvägen i nr 4.

Efter lottning har prislistan följande utseende: Första pris, kr. 25, A. Thorsson, Lindome. Andra pris, kr. 15, A. Hildebrand, Stockholm. Tredje pris, kr. 10, Evert Lindgren, Hammarbyhöjden. Fjärde och femte pris, schacklitteratur, hrr A. H. Strandberg, Lindomé, och Karl Åsberg, Säfte. Alla rätt hade även D. Svedberg, Stockholm, och E. V. Svensson, Lindome.

LÖSNINGAR.

Nr 1. Ke2!, Kf5 2. Kf3, Lg8 3. Ke3. Kg6 4. Kd2, Kh7 5. Kc1, Kh8 6. Kb1, Lh7† 7. Kb1. Remi.

Nr 2. 1. Tb5!, c×b5 2. a5 och vit vinner. Samma resultat på andra fortsättningar.

Nr 3. 1. Th7†, Kb8 2. Th5!, T×a5† 3. Kb6. Remi. Eller 2. —, Ka7 3. Kd6, Tb4 4. Tg5, Tb5 5. T×b5, a×b5 6. Kc5, Ka6 7. Kb4. Remi.

Nr 4. Den snabbaste vinstvägen är: 1. Sa4!, b×a4 2. Tf4!, e×f4 3. g×f4 och matt i få drag.

LÖSNINGAR

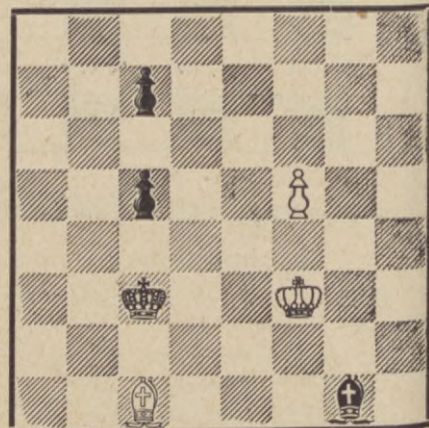
till schackkuriositeterna i januarinumret. (A. Lichtenstein.) Matt i sju drag: 1. Tb8†, Kd7 2. Te7†, K×c6 3. Lb5†, K×d5 4. Lc4†, Kc6. 5. Ld5†, K×d5 6. Df3†, Kc4 7. d3 matt.

(G. Mohr.) I stället för 1. Ta1—a7 gör vit matt i ett drag genom 1. 0—0—0.

(A. Petrow.) Vit gör matt på h8 i fjorton drag: 1. Sd2†, Ka2 2. Sc3†, Ka3 3. Sdb1†, Kb4 4. Sa2†, Kb5 5. Sbc3†, Ka6 6. Sab4† o. s. v.

STUDIE.

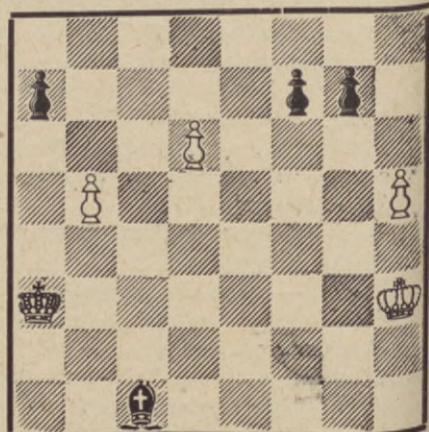
Av A. Troitzky.

Vit drar och vinner.

STUDIE.

Av Bernhardt.

Vit drar och vinner.

En glad nyhet!
VI-TA-MALT

den goda drycken med chokladsmak (gott som är nyttigt för barn och vuxna) finnes nu åter på alla apotek, 1/4 burk 2:37, 1/2 b. 4:74, 1/1 b. 7:64.

STOCKHOLM

KAFÉFOLKE

Folkungagatan 50, Götgatan 105,
Flemingat. 40, Smålandsgat. 2,
Slussbaren.

REKOMMENDERAS

Emils HOSTOL

Medicinska Bröstkarameller
Enligt läkarerecept

Polkagrisar — Karamellblandningar
NORMALMS KAREMELLFABRIK
Mäster Samuelsgat. 35. Ordertel. 10 24 65

Våra konstnärliga BREVKORT

finnas i varje bok- och pappershandel.
Beakta vid Edra inköp, att de å adress-
sidan äro försedda med firmateckningen

Förlag **NORDISK KONST**, Sthlm

KJOLPLISSERING

i moderna veck och mönster, märkning,
hålsöm, brodering, stråveck, knapphål
och knappslagning utföres fort och väl.
Gamla Plisséer ompressas. Order till
landsorten.

"**SPECIAL**" - STOCKHOLM
Tel. 10 43 71 Malmkillnadsgat. 23

Tryckeri Balder

DAVID BAGARES GATA 5
Telefoner: 20 04 17, 11 45 84, 21 35 20.
Snabb och omsorgsfull expedition.

NYA GUMMIVERKSTADEN

BENGTSSON & Co.

Lindhagensgatan 55. Telefon 5147 55

REKOMMENDERAS

Medlemskap i statsunderstödd

SJUKKASSA

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej
kan undvara. Skydda Edra själv och
Edra barn genom inträde i ortens

ERKÄNDA SJUKKASSA.

ÖSTRA SVERIGES

ERKÄNDA CFNTRALSJUKKASSA

Sveavägen 61 — Stockholm

Tel. 23 09 85

Kolonialvaror och Industrivaror

A.-B. Risenta

Tel. (växel) 67 00 95

CIVILINGENJÖR

GUNNAR LINDELL
Kungsgatan 48 Telefon 10 23 16

UTFÖR alla slags arbeten
inom husbyggnadsbranschen

BETALD ANNONSPLATS

— Kallar ni den här torsken för le-
vande, den är ju stendöd.

— Jag hoppas för fruns eget bästa, att
frun inte kommer att ligga och svänga
med stjärten så där, när frun är död.

I egen fälla.

Det finns många historier om skåde-
spelare, som försökt lura varandra på
scenen. Här en av de bättre, som hand-
lar om de båda danskarna Johan Jensen
och Emil Helsingreen.

Helsingreen var betjänten, som kom in
till Johan Jensen, som var greve med
ett viktigt brev. Brevets text hade Jen-
sen aldrig brytt sig om att lära sig utan-
till.

En kväll bytte Helsingreen ut brevet
mot ett tomt papper. Jensen tittade ett
slag på det tomma arket, vände sig se-
dan till Helsingreen och sade:

— Min vän, jag är för mycket upprörd
att läsa det. Läs det du för mig.

Helsingreen stod ett ögonblick fångad
i sin egen fälla men fann sig:

— Gärna ers nåd, men tillåt mig först
hämta mina glasögon.

Varpå han gick ut och bytte om bre-
ven. Publiken anade ingenting.

På menageriet

— Varför gråter den lille gossen?

— Han vill inte gå härifrån förrän
han sett hur elefanten gör när han pe-
tar sig i näsan!

Snickare enda hjälpen.

— Snälla doktorn, jag lider av en sän
förfärlig ångest — varenda kväll när jag
har lagt mej tror jag att det är en tjuv
under sängen.

— Då skulle ni ha gått till en snickare
i stället för att komma till mej.

En snickare . . . ?

— Ja, och låtit honom säga av benen
på sängen.

STOCKHOLM

Vid behov av: Papperspåsar, Om-
slagspapper och Bindgarn m. m.,
vänd Edra med förtroende till

A.-B. CARL O. PALMGREN

— PÅSFABRIK & TRYCKERI —

Luntmakaregat. 79 - STOCKHOLM

Tel. 30 40 50 - 30 08 04 - 30 88 50

AVESTA

BRÖD och färska

MEJERIVAROR

från

KOOPERATIVA

MJÖLKFÖRENINGEN

AVESTA

RING 5103

AVESTA FISK- & GRÖNSAKSAFFÄR

vid behov av alla sorters fisk och vilt,
räkor, hummer, krabbor.

Stor sortering — Billiga priser.

Avesta Motor- & Mek. Verkstad

(H. ERICSON)

Tel. 57 47.

Tillverkning av brandstegar, grindar
och balkongräcken.

OMNIBUSSTRAFIK

Södra Dalarnas Omnibussbolag

Kontor Centrum, Avesta. Tel. 5127

AVESTA BEGRAVNINGSBYRÅ

AVESTA Tel. 50 37

Ombesörjer allt vid dödsfall
och begravningar med största
omsorg och till lägsta priser.
Begravningsbil finnes.

BETALD ANNONSPLATS

BODEN

VÄLKOMMEN TILL

Konditori CECIL

KUNGSGATAN 23 BODEN

ALLT FOTOGRAFISKT

i bästa utförande från

HANSSONS EFTR., Drottninggatan 27,
BODEN Tel. 27 78

Zeiss-Ikon-kameror och Film

HEDENBRONS KAFÉ

rekommenderas vid utflykter och
promenader

Gott kaffe — Hembakat bröd

Telefon 23 57 — BODEN

**BOLLNÄS MED
OMNEJD**

P. VÄSTBERG

Smides- och Snickerifabrik
REN. — Tel. Bollnäs 108 05.

Välgjort arbete. Humana priser.

**EDSBYNS ULLSPINNERI
REKOMMENDERAR
SINA TILLVERKNINGAR
TEL. EDSBYN 115.**

A. B. Stålprodukter

EDSBYN

Tel. 133 och 200.

**BOLLNÄS ELEKTRISKA BYRÅ
E. HAMMARLUND**
Telefon 104 54

INSTALLATIONSBYRÅ
REPARATIONSVERKSTAD

A.-B. LARSSONS SAFTFABRIK
Hå, Bollnäs.

TILLVERKNING AV PRIMA SOCKRA-
DE BÄRSAFTER OCH LINGONSYLT.
Etablerad 1875.
Telefon 490 15

VI REKOMMENDERAR:

För skogsarbetaren en Urafors huggyxa
o. barkspade. För sportmannen en Ura-
fors sportyxa. För hemmet en Urafors
vedyxa och en köksyxa.

URAFORS YXFABRIK, Edsbyn
Grundad 1860 — 75 år 1935

C. O. Åberg & Co.

Tel. 23 o. 33. Telegr.-adr. Urafors, Edsbyn

BORÅS MED OMNEJD

RÖR & SANITET, KINNA

Tel. 104 05 Klaesson & Son Tel. 104 05
Utför nyanläggningar, omläggningar,
reparationer och undersökningar för
vatten, ventilation och sanitet.

Anbud lämnas kostnadsfritt på begäran
Säljer all modernaste material inom
branschen.

G Ä V L E

S. Hemströms Speceriaffär

Tel. 26 95 STRÖMSBRO Tel. 26 95

— REKOMMENDERAS

F:A ENGVALL HELLBERG A.-B.

Drottninggatan 56

GÄVLE

— Den där harpalten, har du skjutit
den själv eller har du köpt den?

— Bådadera — Först sköt jag den, så
kom markägaren — och så köpte jag den.

*

— Borgmästaren kommer strax vill ni
vara god och vänta, sade rådhusvakt-
mästaren till det unga paret som skulle
vigas.

— Gärna, sade brudgummen.

— Usling, väste bruden.

G Ä V L E

Mineralvattenfabriken Helsans

Nya A.-B. i Gefle

SJÄTTE TVÄRGATAN 31

ESKILSTUNASMIDEN

Fiskredskap - Jaktgevär - Ammunition
Krut och Dynamit, stor sortering och
förmånliga priser.

ESKILSTUNABODEN
Ragnar Andersson. Tel. 75, 36 46, 26 75

C. NORDSTRÖMS

Begravningsbyrå

Emottager beställningar å allt, som tillhör
branschen (även vid eldbegängelse). Alla
sorters KISTOR o. SVEPNINGAR alltid
på lager.

OBS! Fri transport
Skickliga sveperskor. Tel. 536 Gefle

Ståtlig utsikt

över staden från

KONSUMTERASSEN

konditoriservering kl. 11—22

Gott och billigt äter Ni på

KONSUM-KONDIS

— lunchservering kl. 11—15

KONSUM ALFA

KONSUMHUSET.

G Ä V L E

SÖDRAMATSALARNÄ

S. Kungsgat. 28 Tel. 65 71

Beställningar å middagar och supéer
för sammanslutningar emottagas
tacksamt — Även barsservering.

Värme-, vatten- och avloppsledningar

Davoust Rörledningsaffär A.B.

TELEFON 11 73, 36 73 GÄVLE

Firman etabl. 1899

BETALD ANNONSPLATS

1592

GEFLE METALLGJUTERI

Sven G. Dahlqvist

Sikviksgatan 2 — Gefle — Telefon 44 99

Utför metallgjutgods i alla rödgodslege-
ringar, i styckevikter upp till 600 kg. —
Lagerbussningar alltid i lager.

BEGÄR OFFERT.

H U D I K S V A L L

**Lönnbergiska Motorkompaniet
A.-B.**

Tel. Namananrop "Bil-Lönnberg"
H u d i k s v a l l

Automobiler - Reservdelar - Bilkol
Bilved - Fullständig gengasservice

HUDIKSVALLS BRYGGERI AB

H U D I K S V A L L

Telefon 13 och 302

Rekommenderar sina tillverkningar av
Klass II Pilsner, Klass I Lagerdricka,
Mineralvatten samt Läskedrycker.

**H Ä R N Ö S A N D M E D
O M N E J D**

Åkerströms Bokbinderi

REKOMMENDERAS!

Hovsgatan 14. Tel. 22 78.

Apoteket Kronan

Storgatan 16

HÄRNÖSAND

Tel. 2678

**HÄRNÖSANDS ELEKTRISKA
SVETSNING A.-B.**

SVETSNINGAR ALLA SLAG
BIL- & MEK. ARBETEN.

Tel. 24 51, 27 70, 32 72, 16 34, 14 10.

Harald Norberg Handelsträdgård
Ålandsbro.

Årstidens snittblommor. Krukväxter,
plantor och grönsaker. — Blomster-
dekorationer, kransar, buketter.

Tel. Ålandsbro 10.

HÄRNÖSAND MED
OMNEJD

Ängermanlands
Fiskförsäljnings-
förening u. p. a.

Daglig tillgång på färsk ström-
ming och böckling.

Försäljer i parti salt- och sur-
strömming.

Tel. Härnösand, Kontoret 17 55
ankn. chefen.

Exp. 17 54, ankn. lagret.

Vid behov av FÖNSTER, DÖRRAR,
TRAPPOR och KÖKSINREDNINGAR
vänd Eder med förtroende till oss.

Förstklassiga varor. Humana priser.
Infordra offert!

BRÖD. ULANDERS SNICKERIFABRIK
Ramsås. Tel. Ålandsbro 110.

A.-B. BOSTRÖM & BERGQVIST

Färger, Fernissor, Tapeter, Kemikalier,
Sjukvårdsartiklar. Fotografisk avdelning

Storgatan 11 — Tel. 22 65 och 26 54

Filial: Köpmansgatan. Tel. 21 69

2 8 1 3

är telefonnumret till

Målerifirman Harald Lindeberg.

Utför allt i branschen. Kostnadsberäk-
ningar. Arbetsbeskrivningar, Kontrol-
lantskap. Ring alltså 28 13.

KALMAR

Montering av gengasaggregat
Förstklassiga bilreparationer

A.B. Siefert & Fornander

KALMAR. Telefoner: 7, 215, 1515

KARLSKRONA

GÖR INGET VAL AV EKIPERING
FÖRRÄN NI TAGIT DEL AV

ÖRNENS

alltid rikliga och gedigna sortiment.
Landbrogat. 25 - Karlskrona - Tel. 15 22

Bjelkes Blomsterhandel

Sandbrogatan 3

REKOMMENDERAS

BETALD ANNONSPLATS

Damen: — Kan jag gå in genom grin-
den här till parken.

— Säkert. Ett hölass gick igenom i
morse.

*

Stilblomster

Två danska polis Konstaplar ha givit
sig i kast med uppgiften att samla på
stilblommor i polisrapporterna. Natur-
ligtvis fattas inte stoff. Konstapel har
inte tid att ägna sig åt skönlitterära
funderingar. Ett par smakbitar:

Fröken E. H. har i dag öppnat en
affär vid X-gatan, varifrån hon säljer
beklädnadsartiklar till barn som hon
förfärdigar utan främmande hjälp.

Han som satt i vagnen såg plötsligt
trädet komma emot vagnen och blev nu
på det klara med att en påkörning
skulle ske.

Chauffören förklarade att han kört
till torget för att köpa cigaretter. Då
han skulle starta vagnen igen, ville
motorn icke gå. Han sände därför en
kreatursskötare efter tre öl, varav han
själv drack två. Då vagnen fortfarande
inte ville gå sände han bud efter en
mekaniker.

Den skadade förklarade att han upp-
bar invalidränta, och detta var anled-
ningen till att han svimmade så lätt.

Då jag anlände till den skadades
hem fann jag honom sängliggande. Han
luktade starkt av sprit och hans gång
var slingrande.

KILAFORS

HALLENS BRYGGERI

(S. I. Larsson)

Telefon 40

REKOMMENDERAS.

KILAFORS ULLSPINNERI AB

Kilafors.

Telefon 90.

— R e k o m m e n d e r a s —

KIRUNA

ALLTID FÄRSKA BAKVERK
CONDITORI BRÄNDA TOMTEN

(PAUL LAVÉN)

Tel. 109

TARTOR — EFTERRÄTTER

KRAMFORS MED
OMNEJD

Vi träffas på

KONDITORI CENTRUM

Tel. 142. Bollstabruk.

och smakar deras goda kaffe!

Östby Koop. Handelsförening

Butik Östbydal. Tel. 132

Butik ÖD. Tel. 550

Vid köp av

M Ö B L E R

vänd Eder med förtroende till

O. W. ÖSTLUND

Kramfors Folkets Park

LEDANDE NÖJESPLATS

I ÅDALEN

Ljungdahls Iar
Kramfors Smidesfabrik

Bengtssons Blomsterhandel

Tel. 401

Blommor. — Binderier

Textade band och kort

BYLUNDS EFTR.

BAGERI — KONDITORI

Trevliga lokaler

Gott bröd — Gott kaffe

KRAMFORS MED OMNEJD

PÄLSVERK

skall köpas där körsnårsarbeten utföras! Då är man säker om att renoveringen — när så påfordras — blir utförd av fackkunnigt folk. — Vänd Eder till **ADALENS MODEMAGASIN**. - Tel. 456

GUSTAFSSONS KONDITORI (vid Torget)

Egna tillverkningar: **Tårtor, bakelser, småbröd m. m.** Beställningar mottagas. Tel. 604. Medlem av Tårtförmedlingen.

BOLLSTABRUKS KOOP. HANDELSFÖRENING

TEL. KONTORET 193, 29
TEL. BUTIK 133
TEL. FILIAL 200
BUTIKER I LÄSTA, SEL
OCH STENSÅTER

EDLUNDS KONDITORI

BOLLSTABRUK — TEL. 122
rekommenderar alla sina egna
tillverkningar inom branschen

Byggmästare C. A. Svanholm

Tel. 281 — KRAMFORS — Tel. 281
utför ny- och ombyggnader. Ritningar,
kostnadsförslag och inredningar.

Att handla rätt, när det gäller
KOSTYMER, ULSTRAR, PALETÅER
och i övrigt allt vad till en väl sorterad
herrekipering hör är att köpa Edra varor
hos

STEENS HERKLÄDER
Tel. 357 — Kramfors

NENZENS MÖBELAFFÄR

och

TAPETSERARVERKSTAD

Rekommenderas. — Tel. 86

K. G. WRETLINGS BEGRAVNINGSBYRÅ

Tel. 112 — BOLLSTABRUK
Ombesörjer allt vid dödsfall

J. O. DAHLBERG SNICKERIFABRIK

ÖSTBYDAL. — Tel. 433 Kramfors
Byggnadsmaterial, inredningar, trappor.
INFORDRA OFFERT.

ÅSLANDS TRÄFÖRÄDLINGS A.-B. KYRKDAL

Försäljer:

TRÄVAROR, hyvlade och ohyvlade.

Ring och infordra offert!

Tel. Kyrkdal 20.

Damen: — Ni ser ut att ha festat om
åtskilligt i era dar.

Herrn: — Nå-nå, det var nog mest om
nätterna.

*

På gatan

— Vad är det här för tilltag att sjunga
och skråla mitt i natten. Ni väcker ju
folk!

— Förlåt, jag såg inte att konstapeln
stod och sov.

KRAMFORS MED OMNEJD

BRÖDERNA JOHANSSON MEK. VERKSTAD och MASKINAFFÄR NYLAND

Gengasaggregat av de flesta i mark-
naden förekommande fabrikat.
Modern verkstad.

Specialité: Kaross- och skärmskador.
Tel. Nyland 96.

Hammars Mek. Verkstad

Tel. 34 - NYLAND - Tel. 59

Maskin- och plåtarbeten.
Gjutgods. — Ångbåtsslip.

WIKLUNDS SNICKERIFABRIK

Lo, Nyland.
Tel. 19 Frök.

Tillverkar alla slags köks- och butiks-
inredningar samt byggnadssnickrier m. m.
Prima ångtorkat virke. Ritningar och
förslag upprättas.

Humana priser. Infordra offert!

E. G. ÖBERGS Rörledningsaffär

Lugnvik tel. 21.

Installationer av värme-, vatten- och san-
nitära anläggningar utföras under betryg-
gande kontroll. Rör och rördelar m. m. i
lager. Humana priser. Infordra offert.

KRAMFORS MED OMNEJD

VÄLKÄDDA HERRAR och DAMER
ekipera sig alltid hos

SOHLÉNS

Tel. 31 Bollstabruk

TRÄSK SÅG OCH HYVLERI

(Oscar Lockner.)

Tel. 51 ERIKSFORS Tel. 51
Välsorterat lager av sågade och hyvlade
trävaror. Gengasved.

LUGNVIKS MOTORVERKSTAD

REKOMMENDERAS

Tel. 7 - Lugnvik - Tel. 7

VID KÖRNINGAR ANLITA

H. E. WIBERGS ÅKERI

Tel. 54 — LUGNVIK — Tel. 54

LUGNVIKS FÄRGHANDEL

ERIK A. NORDLANDER.

Tel. 60 — LUGNVIK — Tel. 60
Färger, fernissor, äkta oljefärger, lack-
färger m. m.

R. SÄFSTRÖMS Smidesverkstad NYLAND.

Telefon 25.

REKOMMENDERAS.

Smides- och rörarbeten utföras.

TANDLÄKARE J. SVANHOLM NYLAND

Mottagning: Vardagar 10—12

Annan tid efter överenskommelse.

HÄLLEDALS MASKIN- och BILAFFÄR

Tel. 170 — RAMVIK - Tel. 170.
— REKOMMENDERAS —

Ramviks Smidesfabrik

(RÄFSBÄCK & SJÖLUND.)

Tel. 35 — RAMVIK — Tel. 35

Kaka söker maka.

Dock ej alltid:

Höglunds kaka är makalös!

HÖGLUNDS BAGERI
NYLAND.

När Ni skall sätta bo

kan Ni med förtroende
vända Eder till oss.

A.-B. MÖBLER o. HEMKULTUR
KRAMFORS Telefon 283

Obs! Egna tillverkningar.

KRAMFORS MED OMNEJD

AB SANDÖ DIVERSEHANDEL

(Etabl. 1906.)
Sandöverken.

Specerier, skor, manufaktur- och herr-
ekiperingsaffär.

Tel. Butiken Sandö, Klockestrand 1.
Tel. Butiken Lugnviksstrand, Klocke-
strand 7.

Tel. Butiken Herrekiperingen, Klocke-
strand 7.

På alla högtidsdagar är
en tårta från

LÜBECKS

KRAMFORS

välkommen. Tel. 231

A.-B. EM. BACKLUND

Kramfors.

MANUFAKTUR, VÄVNADER o. KOR-
TA VAROR I PARTI.

Ordertel. 91. Kontoret 391.

H. JOHANSSONS PLÅTSLAGERI

Mellby, Kramfors. Tel. 174.

Alla till yrket hörande arbeten
utföras, finare såväl som grövre,
fort och omsorgsfullt.

BETALD ANNONSPLATS

KRYLBO MED OMNEJD

Målaremästare

ERIK A. BERGLUND

Brovallen. Tel. 86 46.

Utför alla slags måleriarbeten.

Begär kostnadsförslag!

STÄMPLAR

Stansar, Skyltar, Sigill, Poletter, Gjutfor-
mar, Präglingar o. Pressningar. Meka-
niska arbeten.

ALFR. SÖDERKVIST
SKYLT- & STÄMPELFABRIK

Telefon 400 68 HORNDAL Telefon 400 68

KOOPERATIVA, HORNDAL

Telefon 400 19.

Manufaktur — Husgeråd — Speceri
Charkuteri — Mjök.

JONASELDBLOM BAGERI

Näsbruk - Tel. 701 18.

ERKÄNT GOTT BRÖD.

GYNNA ANNONSÖRERNA!

Frun: — Men snälla Oscar, du ligger ju
bakvänt i sängen.

Onyktra herrn: — Å, guskelov, jag trod-
de att jag var förstörd i huvudet, så är
det bara i fötterna. *

Lämpliga meriter för erhållande av polistjänst.

Polismästaren i en mellansvensk stad
fick häromdagen mottaga följande akt-
stycke:

Till Polismästaren!

Härmed anhåller jag att få börja hos
er som ekstra konstapel. Nu har jag tjänst-
gjort en tid som extra ordningsvakt i B-
stad. Där hade jag hand om ordningen
på dansbanan. Det var mest vanliga hygg-
liga dansande, men så kom ett sänt där
Jitterbuggerpar opp så skulle hoppa. Men
jag gick opp å ränsa rent på en gång.
Så inte släpper jag fram tocket folk hur
som helst.

Jag har en psykologisk blick och ser
på en gång vad folk går för. Axå väger
jag 92 kilo. Jag tror nog att polismäs-
tarn kommer att få mycket nytta av mig
Ring bara om någon av de andra konstap-
larna är sjuka eller har tjänstledighet.
Jag kommer på en gång.

Telefon säkrast 9—10.

Polismästarens vördsammaste

—berg.

*

Svensk-amerikan

— Livet har farit hårt fram med mig,
min son. En gång på en tågresa i Stater-
na satt jag mol tyst mitt emot en dam
som var döv, och efteråt stämde hon mig
på 100,000 dollar för brutet äktenskaps-
löfte. Men efter det slutade jag att tugga
tuggummi.

*

— Jag skulle kunna dö för er.
— Det passar ju bra att ni är beredd
för nu kommer min man.

KRYLBO MED OMNEJD

ERIC HULT RÖRLEDNINGSENTREPRENÖR

Horndal - Tel. 401 46.

Utlör allt inom branschen till
humana priser.

Målaremästare A. BERGMAN

JULARBO.

TEL. 83 09.

Utför allt inom yrket. Begär
kostnadsförslag.

BRÖDERNA SANDBERGS HANDELSTRÄDGÅRD

Ständig tillgång av årstidens
blommor och grönsaker, plantor
m. m.

KRYLBO. Tel. 11 61.

NORDSTEDTS ELEKTRISKA

PAUL NORDSTEDT.

By Kyrkby. Tel. 701 21.

Installationer, reparationer. Försäljer all
slags elektrisk material. Pumpar, motorer
m. m.

KONSUM

ger ekonomisk frihet tack vare kontant
handel. Goda varor till låga priser. Rätt-
vis fördelning av överskottet till medlem-
marna. Medbestämmanderätt i företagets
angelägenheter enligt principen: en med-
lem — en röst. KONSUM, Fors Tel. 30048.

Alla slags

PLÅTSLAGERIARBETEN utföras av

Aug. Englund's Plåtslageri

Krylbo. Tel. 1422, (Inneh. Folke Englund)

BETALD ANNONSPLATS

LJUSDAL MED OMNEJD

DAMFRISERINGEN

i Biografhuset, Järvsö

Rekommenderas
Tel. Järvsö 181.

AB JAKOBSSONS AFFÄRER

Huvudaffären i Järvsö. Tel. 93 och 96
Kaffe-, speceri-, konserv-, delikatess-
och sydfruktsaffär. Särskild bosättnings-
avd. — Högsta kvalitet och största möj-
liga sortering är vår princip.

Tallåsens Fabriker

Tallåsen - Tel. Namnanrop

Sågverk, fanér- och plywood-
fabrik samt trävaruindustri.
Säljer plank, bräder o. ämnen
av björk jämte fanér och
plywood för olika ändamål.

LJUSDAL MED OMNEJD

BILTJÄNST

Färila. Tel. 154.

Utför reparationer och mekaniska arbeten. Svetsningar. Omborrning av motorer ombesörjes.

AB KONRAD WIKNER

Tel. Ljusdal 1836 och 1936

Auktoriserad brännvedsuppköpare.

Uppköper: Gengaskol, gengasved samt industribränsle. Försäljer: Kol- och vedsäckar till fabrikspriser.

SÖKER NI

kontakt med folket i Ljusdalsbygden och Västra Hälsingland annonsera då i Ljusdals Posten och Ljusdals Tidning. Enda tidningen som tryckes och utgives i Ljusdals köping. Telefon 1214.

AB ENGLUND & MÄRTENSSON TALLÅSEN

Tel. 1, 2, 3 och 80.

PARTI- och MINUTAFFÄR.

P. NORDLINGS Radioverkstad LJUSDAL.

Radioreparationer utföras till humana priser. Batterier laddas. Reservdelar m. m. i lager
Tel. Ljusdal 1324.

Köp smör, ost, mjölk, grädde som tillverkas under myndigheternas kontroll!

Ljusdalsortens Andelsmejerifören.

Tel. Kontoret 1348, Butiken 1148.

UTANKUPONGER

kan Ni lösa klädfrågan genom att låta oss kemiskt tvätta Edra gamla kläder. Ring oss — vi hämta och hemsända.

TVÄTT—KEMIN

Tel. 1880.

Bröderna PALMS Smidesverkstad

Specialité: Eggverktyg såsom yxor, barkspadar och hyvelstål. Svartsmiden m. m. Fackmässigt arbete och billiga priser.
Tel. Tallåsen 79.

BÄCKLUNDS BAGERI OCH MJÖLKAFFÄR

REKOMMENDERAS

Tel. 1271

NYANLÄGGNINGAR och

Reparationsarbeten

för nybyggnader, affärshus, kommunala byggnader, ekonomibyggnader m. m. utföres snabbt och sakkunnigt av oss. Vi installera även värmeledningar och sanitära anläggningar. Ring eller skriv till oss om förslag och kostnadsuppgift!

BRÖDERNA SANDBÄCK A.-B.

LJUSDAL Telefon växel 1740

STUDENTER EMELLAN.

— Nå, har du förberett dig på din examen?

— Nej, men jag har förberett pappa.

*

— Jaså, din lilla syster fick difteri. Var sköts hon?

— Vad pratar du? Inte har hon blivit skjuten.

LJUSDAL MED OMNEJD

ÅBERGS KONDITORI

Tel. 1111.

Propra lokaler. Daglig servering av kaffe, thé, choklad, mjölk, smörgåsar m. m.

Bignèrs Elektriska

El. armatur - Kokapparater - Spisar - Strykjärn - El. kylskåp - Dammsugare
Tel. 1771.

LULEÅ

BRUNNSBORRNINGAR

utföres av

BORRFÖRMAN H. BJURSTEN

Box 524 - Luleå - Tel. 3191

MALMÖ

MARMOR, KALKSTEN och GRANIT

INGENJÖRSFIRMAN H. SVENSSON

— Villa Daisy, Mariedalsvägen —

MALMÖ Telefon 15380

GYNNA ANNONSÖRERNA!

MALMÖ

CEDERHOLMS BYRÅ

Grundad 1914

Löjtnantsgat. 8 MALMÖ Tel. 226 96

Bokföring - Revisioner - Rättshandlingar

PITEÅ

FISKFÖRSÄLJNINGSS- FÖRENINGEN

Dagfärska fiskvaror och surströmming, saltlöja och löjrom i parti och minut. Telefoner: Affären 1244, Kontoret 1544, Bostaden 1411. Filial i Munksund 37045.

SANDVIKEN

KONSUM

SANDVIKEN

ÄVEN I TIDER SOM DESSA . . .

är brödet från

BARRSÄTRA BAGERI

av hög kvalitet.

ALBTHOS

rekommenderar
sina tillverkningar.

Tel. 3569.

Har Ni smakat på-Isakssons goda bröd

Om inte — gör det fortast möjligt!

Å. ISAKSSONS BAGERI

Plangatan 1 - Tel. 3930.

Dr Erik Husmark

Stationsgatan 16

Tel. 4060 - Sandviken.

Folkets Park

Sandviken.

ALLTID GODA PROGRAM.

GOD MUSIK. — DANS.

SANDVIKENS Begravningsbyrå

Inneh. NILS STENMARK

Telefon 3052.

Ombesörjer allt vid begravning.

BLOMSTERHANDEL.

AUTOMOBILTJÄNST

Forsbackavägen 19 — Telefon 4585.

Sandviken.

REKOMMENDERAS

SANDVIKEN

GOD MAT VARJE DAG

hos

PERSSONS LIVSMEDEL

Köpmangat. 11. Tel. 45 40 o. 45 50.

FISKCENTRALEN

Telefon 35 48.

Dagligen färsk fisk till absolut
billigaste priser.

HYGIENISK KYLANORDNING.

MÖBLER

God kvalité till humana priser
från

G. SUNDELLS MÖBELAFFÄR

Telefon 25 28.

Gummiverkstaden Vulcano

Högbovägen 8. Sandviken.

Rekommenderas.

BRÖDERNA GRIPS BAGERI

Sandviken

REKOMMENDERAS

BETALD ANNONSPLATS

SKELLEFTEÅ

Bröd. Forslunds Automobilaffär

Tel. växel 124 80 — Skellefteå.

— Försäljer svenska bilen VOLVO. —
Tillverkar släpvagns- o. tippanordningar.

SKELLEFTEÅ

KEMISKA TVÄTTINRÄTTNING

Stationsgatan 14 - Telefon 105 52

VID ALL SLAGS TVÄTTNING

FORSLUND & SÖNER

Köpmannagat. 4 - Tel. 106 58

Utför alla slags transporter

Rekommenderas

Allas gemensamma intresse

är låga varupriser. Nedbringa Edra lev-
nadskostnader genom Kooperativ sam-
verkan — Gör Edra inköp i

**Skellefteåortens Koop. Handels-
förening**

förening för lägre levnadskostnader

GYNNA ANNONSÖRERNA!

— Pst! Vaktmästarn! Den här biffen
smakar då absolut ingenting.

— Inte! Det var konstigt. Den förra
gästen, som provade den, påstod att den
smakade galosch stekt i paraffin.

*

Viktigaste merit

Chefen för ett av våra bolag med
statlig anknytning hade namn om sig
att kunna välja ut den rätta persona-
len, och en dag bad en vän att få vara
med, när han tog emot de platssökande.
Vännen slog sig ned och hörde på
förhöret. Den första platssökanden
kom in.

— Hur mycket är två och två? frå-
gade direktören.

— Fyra.

— Det är rätt. Vänta därute så länge.
Nästa man inträdde.

— Hur mycket är två och två?

— Sex.

— Utmärkt. Det visar framåtanda
och initiativ. Vänta därute.

Den tredje sökanden steg in.

— Hur mycket är två och två?

— Sexton.

— Brillant! Det visar vidsynthet och
stora planer. Vänta därute.

Så vände han sig till sin vän.

— Nå, vem tror du jag tänker ta?

— Den som sade sexton.

— Nej, den som sade sex.

— Varför det då?

— För han är brorson till min fru.

*

I betygstider

— Men hur kunde du umgås med en
sådan liten, lat och oduglig gosse som
den där August — jag hörde just, att
han lär vara sämst i klassen!

— Det är av tacksamhet, mamma.

— ???

— Ja, för funnes inte han, så vore jag
sämst.

SKELLEFTEÅ

ERNST WAHLBERGS

SKOAFFÄR

SKODON

till bästa priser

**SOLLEFTEÅ MED
OMNEJD**

Bertil Jansson

ÅKARE

Tel. 121 - Sollefteå.

**E. SÖDERSTRÖMS
SNICKERIFABRIK**

Edsbordet — Tel. 24

STORVIK

I. JOHANSSONS Charkuteriaffär

REKOMMENDERAS

ALLTID FÄRSKA, PRIMA VAROR.

Tel. Storvik 345.

F:ra RUD. ERICSSON & C:o

PARTIAFFÄR

Tel. 117, 174

Livsmedel en gros.

Låt oss visa Eder säsongens tapetnyheter!

Ljusa, vackra färger. Stor sortering.

A. O. Sjöbergs Eftr. Färghandel

Prima golvferrnissor!

ELIN KARLSSONS

Kafé- & Konditori

REKOMMENDERAS

Dagligen danska wienerbröd

Telefon 28.

A.-B. STORVIKS CENTRAL-

Tel. 211 TRYCKERI Tel. 211

Katalog-, Blankett- och Reklamtryck.
Familje- och föreningstryck. Järnvägs-
fraktsedlar.

Snabb leverans. Prydligt utförande.
Humana priser.

CENTRALVARULAGRET

Storvik

Fotografiskt lager - Ramar - Tavelin-
ramningar - Framkallningar - Kopiering
Förstoring.

Tel. 193

Tel. 193

**SUNDSVALL MED
OMNEJD**

BESÖK

Café-Konditori FRAMTIDEN

Folkets hus Sundsvall.

GÖR Edra inköp av tobaksvaror och
Tidningar i

TOBAKSMAGASINET

Folkets hus Sundsvall.

**MATFORS MÖBLER
TREVLIGA**

PRIMA

MÖBLER

A.B. Matfors Möbelaffär, Matfors.
Tel. 170

ÖVERLÄKARE A. FORSHEIM

Mottagning: vard. 15—17. Annan tid efter
telefonanmälan.

LÄNSSANATORIET

Sundsvall - Tel. 557 30.

Till HÄRNÖSAND, KRAMFORS, ÖRN-
SKÖLDSVIK och mellanliggande platser
reser Ni fortast, bäst och billigast med
våra förstklassiga omnibussar.

**BILTRAFIKAKTIEBOLAGET
BRÖD. PETERSSON
SUNDSVALL.** - Tel. 22 99, 45 99, 50 01.

Doktor G. E. Widmark

Mottagningstid: vardagar kl. 11—13.
Annan tid efter överenskommelse.
Storgatan 9. Telefon 52 59.

**Grundbergs
Rörlägnings A.-B.**

Värme- och Sanitetsfirma
Sundsvall. Tel. 10 32, 31 32.

ANKARBOARD

hård och porös, för isolering och inred-
ning av nya och gamla hus.

Ankarsviks Ängsågs Aktiebolag
SUNDSVALL. Tel. 555 40.

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP
avhåller å Bergsåkers Travbana Sunds-
vall, travtävlingar c:a 30 söndagar under
Mars—Oktober 1945. Totalisator,
Restauranter, Högtalarmusik.
Tel.: Kontoret 42 70 — Banmäst. 53 30.

ANLITA alltid fackmannen **ANLITA
FLYRÉNS KEMISKA**
för Kem. tvätt, Färgning, Vittvätt och
Stärktvätt.
Esplanadgatan 10 Ordertelefon 17 70

Frun (i badet): — Maria! Maria! vart
har den gamla svampen nu tagit vägen?

Maria: — Han gick till kontoret för en
stund se'n.

*

— Min häst var litet ur form i sön-
dags, men jag fick ett piller av veterinä-
ren som skulle blåsas ner i hästens hals
med ett glasrör.

— Nå, hjälpte det.

— Nej, hästen blåste först.

**SUNDSVALL MED
OMNEJD**

Oskar Bäckström

MÅLERI och BILLACKERING
Fabriksgat. 14. Tel. 17 66, 15 33

PORTRÄTTET eller SERIEN

från

A TELJÉ ENGSTRÖM
(f. d. Palers)

Storgatan 6—8. Telefon 11 15. Sundsvall.

DUCO & MÅLAREVERKSTAD

Modernt och tidsenligt inredd efter se-
naste förordningen

C. ERIK BERGSTRÖM

Förstklassigt arbete Humana priser
N. Järnvägsgatan 52 Telefon 17 18

BERGHEMS KONDITORI

Vid Esplanaden, intill Röda Kvarn

VÄLKÄNT SOM ETT AV
SUNDSVALLS ÄLDSTA

— Telefon 36 26 —

VÅRA BUTIKER i Nyland, Sandslån,
Viksbäcken, Prästmon, Rossö, Lo, Ma-
rieberg, Nyhamn, Lockne, Kungsgården,
Nässom, Hammar och Styrnåsgården
till konsumenternas tjänst.

Konsumtionsföreningen Nyland m. o.

BETALD ANNONSPLATS

**SÖDERHAMN MED
OMNEJD**

STURE MATTSSONS

— Diversehandel —

Tel. Söderhamn 70 27. KINSTABY
REKOMMENDERAS
Vår strävan är att på bästa och
billigaste sätt betjäna allmänheten

EKONOMISK HUSHÄLLNING
genom köp i hushållens egna butiker.

MOKONSUM
BERGVIK

UMEA

BÄCKMANS DAMFRISERING

REKOMMENDERAS
Allt inom branschen utföres förstklassigt
och billigt.

Ersmarksgatan 9 HAGA Tel. 27 17

HENRIK HARJU — UMEA

Rikst. 422 och 423. Lokal: Kungsgat. 63
Färg-, Kemikalie- & Tapetaffär. Avdeln.
för fotografiska artiklar.

Rekommenderar sin sortering av: Färger,
Fernissor, Oljor, Falu Rödfärg, Tapeter,
Kameror, stor sortering, Förbands- och
Sjukvårdsartiklar m. m. Order till lands-
orten expedieras omgående.

LAPPGUBBENS LINIMENT

En god hjälp mot värk. Lagligen
skyddat. 2:75 per flaska, 2 flaskor
portofritt.

TEKNISKA FABRIKEN JAHO
UMEA Tel. 23 54

Vid besök i Umeå,
bo på

STORA HOTELLET
TREVLIGA RUM — GOD MAT
(Inneh. G. Hammarberg)

**Västerbottens Läns
Hemslöjd**

MATTOR, GARDINER, MÖBELTYGER

HERMANSSONS MÖBELAFFÄR

Möbler, mattor och gardiner.

Telefon 183 Storgatan 36

UPSALA

PRENUMERERA på och annonsera i

Upsala Nya Tidning

Totalupplaga över 33,000 ex.

UPSALA

VICTORIABAGERIET
Timmermansgat. 15 Tel. 340 89
Rekommenderar sina goda brödtillverkningar. Efterfråga "Victoriaskorpor" som finnes hos ett flertal av stadens mjölk- o. brödbutiker o. äro fräsiga o. delikata.

**Köp
SONJA-choklad!**

LUCULLUS MATVARUAFFÄR
UPSALA - Vaksalagatan 21 - Tel. 59 57
Lucullus hemlagade mat rekommenderas. Beställningar å lunch, middagar och supéer emottagas.

**SVEA LINDSTRÖMS
HEMBAGERI**
JÄRNBROGATAN 36
Telefon 38 58
REKOMMENDERAS

BETALD ANNONSPLATS!

ÖRNSKÖLD SVIK

Vänner av **GOTT BRÖD** gynna
WEDIN & NORBERGS BAGERI
JÄRVEDSBY. Rt. 20 82
med Edra värda beställningar.
Specialité: JÄRVEDSBYLIMPAN

Dr. Gustaf Lindström
Lasarettet Örnköldsvik

J. OLSSONS SKOFABRIK
JÄRVED Telefon 400 22
Försäljer i parti: Skodon, Handskar och Sockor av egna tillverkningar.

ÖSTERSUND

**Tandläkare
BIRGER NÄSSEN**
Kyrkogat. 64. Tel. 20 50.

**Doktor
WILHELM THURFJELL**
Storgat. 31 - Tel. 16 95

Fina tårter — Delikata bakelser
Beställningar till landsorten expedieras med största omsorg.
KONDITORI GUNNINGS EFTR.
Storgatan 42. Telefon 970.

ÖSTERSUND

PONTUS ERICSSON
Prästgatan 39. Telefon 674.
Mattor - Möbelyger - Gardiner - Draperier - Täcken - Filtar - Kuddar - Madrasser.
LEDANDE INOM BRANSCHEN.

Allt för Eder bil
hos
AB KNUT WIKLANDER
Östersund. Telefon Namnanrop.

GUMMICENTRALEN
Tel. 911. Prästgatan 59.
Utför alla slags gummireparationer.

Intag Edra **MÅLTIDER** på
HUSMODERNS MATSALAR
Tel. 23 60 — Prästgatan 51

**Ä T
Å N G B A G E R I E T S
B R Ö D !**

Gör Edra inköp av **KÖTT, FLÄSK** och **CHARKUTERIVAROR** hos
GUSTINS HANDELSFÖRENING
Tel. 1069 SALUHALLEN Tel. 439
Genom kylskåp alltid färskare varor.

ÖSTERSUNDS SKINNBEREDERI
Inneh.: E. A. ERICSSON
Telefon 996
Pälsskinn av alla slag mottagas till beredning och färgning.

Gör Edra inköp av
SJUKVÅRDS- o. FÖRBANDSARTIKLAR
Kemikalier, Parfymer & Toalettartiklar hos

A. G. HOLST Kem. Tekn. Affär
(Stora Torget) Östersund. Tel. 106
Alltid senaste nyheter i branschen.

GRAND HOTELL
Östersund
NYRENOVERAT NY REGIM
Trevliga rum till humana priser
Musik dagligen

EKIPERINGSFRÅGAN
för HERRAR löses bäst, billigast, fördelaktigast hos
WICKBERGS Herrekipering
Herrkonfektion
Prästgatan 32 ÖSTERSUND

GYNNA ANNONSÖRERNA!

På upptäcktsfärd

efter goda varor till lämpliga priser i t. ex.
UNDERKLÄDER
STRUMPOR
SKJORTOR
SLIP SAR o. d.

gå till
konsums manufakturaffär
Prästgatan 45, Östersund. Telefon 88.
Östersunds Konsumtionsförening

IVARSSONS Auto- El. Verkstad
Prästgatan 44 Telefon 12 34
Specialaffär för allt elektriskt och för motorfordon
L A D D N I N G S S T A T I O N

**Jämtlands
Slakteriförening u. p. a.**

De jämtländska jordbrukarnas försäljningsorganisation för kött och fläsk. Modern slakteri. Prima och väl behandlade varor. Gynna de affärsmän som föra våra varor, därigenom gynnar Ni det jämtländska jordbrukets produktion. Föreningens detaljaffär i Cityhallen
REKOMMENDERAS

HEDERSPRENTER
Guld- och silverur av hög kvalitet.
L Ä G A P R I S E R.
Glasögon utprovas omsorgsfullt.
NILSSON & APPELQVIST
Ur & Optisk affär. Telefon 1178.
ÖSTERSUND

**ÄKTA JÄMTLANDS
MESOST OCH MESSMÖR**
Jämtlands Mejeriförening
ÖSTERSUND. Tel. 748 o. 30 09

KEM. TVÄTT o. FÄRGNING
utföres med moderna maskiner
Garanteras lukt och krympfritt
Pressningar snabbt och billigt
LASSES KEMISKA TVÄTT
Storgat. 45 ÖSTERSUND Tel. 26 57

**F Ä R S K A
GRÖNSAKER, BLOMMÖR
& PLANTOR**
FRITZHEMS TRADGÅRD
T o r g e t ÖSTERSUND Tel. 20 67

Byggmästare **JOHAN ERIKSSON**
ÖSTERSUND
Bergsgatan 45 Telefon 25 63
Utför nybyggnader och reparationer
I N F O R D R A O F F E R T

Köpare och säljare av skogsprodukter!

Vänd Eder med
förtroende till

Jämtlands Skogsägareförening

u. p. a.

Adress: Prästgatan 40, Östersund
Tel.: Chefen 4270, Kamrern 4271, Kassan 4272

I den mån det är möjligt

tillverka vi **fortfarande**
goda kvaliteter i

TYGER

och

FILTAR

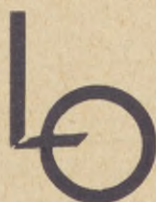

Efterfråga därför hos Eder leverantör

MATFORS YLLEFABRIKS AB:s

MATFORS

TILLVERKNINGAR

FACKFÖRENINGSRÖRELSEN lyfter arbetsfolket

- **LO** är organisationen där 1.053.000 arbetande män och kvinnor samarbetar inom 8.286 fackföreningar sammanslutna i 46 fackförbund.
- **LO:s** skriftserie omfattar 62 arbeten: bl. a. Sölvén: **ARBETSMARKNADENS KRISLAGSTIFTNING - Åman: PARAGRAF 23 - Lind: SOLIDARISK LÖNEPOLITIK Casparsson: NYA LINJEN.**
- **LO:s** veckotidskrift **FACKFÖRENINGSRÖRELSEN** är det centrala organet för den samlade svenska fackföreningsrörelsen. Prenumeration genom posten. Pris 6,15 pr år.

skänker social jämställdhet, självkänsla, trygghet, fostran till ansvar och insikt i samhällsbyggandet.